ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 65ον ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1929. Ἀριθ. 12.

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ἡ εὐαγγελικὴ ἀφήγησις τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ τερπνοτάτη ἐν ὅλῃ τῇ φιλολογίᾳ τοῦ κόσμου. Τόσον ἁπλῆ τὸ ὕφος, ὅσον βαθεῖα τὴν ἔννοιαν—τόσον ἀφελὴς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον πλαίσιον, ὅσον ὑπεράνθρωπος κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν δύναμιν—ἀποτελεῖ διακήρυξιν πρὸς τὸν κόσμον ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου εἶναι καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ διαβεβαίωσιν ὅτι παντοῦ καὶ πάντοτε, ὑπὸ τὰς ταπεινοτάτας, ὅσον καὶ ὑπὸ τὰς μᾶλλον λαμπρὰς καὶ ἐνδόξους συνθήκας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εὑρίσκεται ὁ αἰώνιος Θεός!

Διότι ταπεινότερον λίκνον τῆς Φάτνης τῆς Βηθλεὲμ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ, οὔτε ἐποχὴ ἰσχυρότερον ἐξωπλισμένη πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀρχῶν καὶ διδασκαλιῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ρώμη ἦτο κοσμοκράτειρα καὶ ἡ βάσις τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτεύματος ἦτο ἡ ὑλικὴ ***δύναμις***, ἡ ***βία***. Ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς Ρώμης ἐξῆλθε λαὸς ἄσπλαγχνος, ὅλως ὑλιστής, ὅστις ἐκώφευσεν εἰς τὰς πνευματικὰς ἐπαγγελίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνηλεῶς Τὸν ἐσταύρωσεν, ὅτε ἐζήτει νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τῆς τυφλότητος καὶ τῆς πρὸς τὴν ὕλην προσηλώσεως αὐτῆς.

Ἐκ τῆς ταπεινώσεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἀνεδείχθη μέγας, ὡραῖος, ἰσχυρὸς ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀγάπης, τῆς ἁγνότητος καὶ τοῦ ἐλέους, διὰ τῶν ὁποίων ἔμελλε νὰ ἐκθρονίσῃ τὴν Ρώμην καὶ νὰ φανερώσῃ εἴς τε τὸν Ἐθνικὸν καὶ τὸν Ἰουδαϊκὸν κόσμον ὑπὸ νέαν μορφὴν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐν δεισιδαιμονίᾳ ἐλάτρευον. Ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν Θεὸν οὐχὶ ὡς ἄσπλαγχνον, ἐκδικητικὴν καὶ ἀπροσπέλαστον θεότητα, τὴν ὁποίαν ὤφειλον νὰ ἐξευμενίσουν, ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς ἄμορφόν τινα δύναμιν, ἀμετάκλητον Νόμον, ἀναλλοίωτον Ἀρχὴν τοῦ Σύμπαντος. Ὑπῆρξεν ὁ διερμηνεὺς τῆς Θεότητος πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀποκαλύψας εἰς αὐτὴν ἕνα Θεὸν ***ἀγάπης***. Καὶ χάρις εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν Αὐτοῦ, σήμερον ὁ κόσμος βλέπει νὰ φθίνῃ—βραδέως μέν, ἀλλὰ βεβαίως—τὸ κράτος τῆς δυνάμεως, τῆς ***βίας***, βραδέως δὲ ἀλλ' ἀσφαλῶς νὰ ὑπερισχύῃ τὸ κράτος τῆς ***ἀγάπης***.

Τὸ Θεῖον Βρέφος τῆς Βηθλεὲμ ἀνατέλλει σήμερον ὡς ἥλιος ἐπὶ κόσμου, ὅστις ἀφῆκε μακρὰν ὀπίσω του τὰ σαθρὰ καὶ σκαιὰ ἰδανικὰ τῆς Ρώμης.

Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονὸς ἱστορικαὶ—γεγονὸς ἐξ ἴσου βεβαιωμένον καὶ ἐξηκριβωμένον μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, τοῦ ὁποίου τὸ σκῆπτρον Ἐκεῖνος ἔθραυσεν. Ἀλλ' αἱ ἀποδείξεις τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶναι μόνον ἱστορικαὶ οὐδὲ περιορίζονται εἰς τὰς

μαρτυρίας τῶν ἀποστόλων καὶ συγχρόνων Αὐτοῦ. Εἶναι ἀπείρως ἰσχυρότεραι καὶ πειστικώτεραι, βασιζόμεναι εἰς τὴν διὰ μέσου τῶν ἔκτοτε αἰώνων κατάκτησιν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν ὑπὸ τῶν ἠθικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Θεανθρώπου.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον δὲν ἐπερατώθη μὲ τὴν γέννησιν Αὐτοῦ ἐν Βηθλεέμ, οὔτε καὶ μὲ τὴν ἀνάληψιν Αὐτοῦ 33 ἔτη βραδύτερον. Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι τότε ἤρχισε μόνον. Ὀλίγοι εἶδον τὸ πρόσωπόν Του, ὀλίγοι ἤκουσαν τὴν φωνήν Του, ὀλίγοι παρέστησαν μάρτυρες τῶν θαυμάτων Του, κατὰ τὴν ἐπίγειον Αὐτοῦ παροικίαν. Οἱ κυριώτεροι μάρτυρες τῆς ἐμφανίσεώς Του εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶναι οἱ σύγχρονοί Του, ἀλλὰ πᾶσα φυλὴ ἀνθρώπων ἔκτοτε παρέχει μάρτυρας, καὶ πᾶς αἰὼν δείγματα τῆς δυνάμεώς Του.

Τοιαῦτα πειστήρια εἶναι ἡ κατάλυσις τοῦ συμπαγοῦς ἐκείνου πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ ἱστορία ὀνομάζει Ρωμαϊκὸν Κράτος — ἡ ἀντικατάστασις τοῦ παλαιοῦ διαρκοῦς φυλετικοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων—ἡ βαθμιαία, ἀλλ' ἀκαταμάχητος ἀνάπτυξις καὶ ἐπικράτησις ἀρχῶν καὶ ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας ὁ Ρωμαϊκὸς κόσμος ἠγνόει καὶ θὰ ἐμυκτήριζεν ὡς ὀνειροπολήματα—ἡ ὑπερίσχυσις ἰδεῶν νέων εἰς τὰς ἀνθρωπίνας σχέσεις καὶ συνηθείας — ἡ εἰσχώρησις τῆς ***φιλαλληλίας*** καὶ ***αὐτοθυσίας*** εἰς τὸ ἀνθρώπινον λεξιλόγιον καὶ ἡ ἐν μέρει τοὐλάχιστον ἐκτόπισις τοῦ ***ἐγὼ*** ἀπὸ τὰς σχέσεις τῆς ζωῆς—ἡ συναίσθησις τῆς ***συμπαθείας***, τῆς χαρᾶς, ἥτις γεννᾶται, ὅταν ὑπηρετῇ τις τὸν πλησίον του—ἡ σταθερὰ ἄνοδος καὶ ἐξάπλωσις τῆς ***ἀγάπης***.

Αὐταὶ εἶναι αἱ ἀποδείξεις τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Θεανθρώπου, οὗτινος τὴν Γέννησιν ἑορτάζομεν κατ' ἔτος. Καὶ αὐτὰ μᾶς ἀποδεικνύουν ὅτι ὄχι μόνον ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔρχεται καθ' ἡμέραν εἰς τὸν κόσμον, τὸν εἰσέτι πλήρη ἁμαρτίας καὶ λύπης, σταθερῶς ὅμως βαίνοντα πρὸς τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Γεννηθεὶς εἰς ταπεινὴν φάτνην κατακτᾷ βαθμηδὸν τὸν κόσμον. Ἂν καὶ τότε ὀλίγοι τὸν εἶδον, ἔκτοτε Τὸν ἐγνώρισαν ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ ὁλοὲν περισσότεροι Τὸν ἀγαποῦν, Τὸν λατρεύουν καὶ Τὸν ἀκολουθοῦν!

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

«Τὸ μυστήριον, τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη εἰς τοὺς ἁγίους αὐτοῦ».
(Κολοσσ. α'. 26).

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν γῆν ἦτο ἀπάντησις εἰς μίαν γενικὴν ἀόριστον προσδοκίαν, ἱκανοποίησις ἑνὸς ἀορίστου πόθου τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ὁ Ρωμαῖος φιλόσοφος Σενέκας ἀμυδρῶς πως διέκρινε τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἡμεῖς κατέχομεν περὶ τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς τρισυποστάτου Θεότητος, λέγων: «Ὁστισδήποτε καὶ ἂν ἔπλασε τὸ σύμπαν, εἴτε αὐτὸς ὁ παντοδύναμος θεὸς εἴτε ὁ ἔνσαρκος λόγος αὐτοῦ, οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ἐνεργὸς πράκτωρ τῆς ἀπείρου

ταύτης δημιουργίας». Καὶ εἰς τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς Περσίας ἀπαντᾷ ἡ αὐτὴ ἰδέα: «Τίς ὁ μέγας λόγος ὁ δοθεὶς παρὰ Θεοῦ, ὁ ζῶν καὶ ἰσχυρὸς Λόγος, ὁ ὑπάρξας πρὸ τῶν οὐρανῶν, πρὸ τῶν ὑδάτων, πρὸ τῆς γῆς;» Καὶ τῶν Ἑλληνιστῶν ἡ περιγραφὴ τοῦ Θείου Λόγου μεγίστην ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος».

Πρὸς τούτοις οἱ ἀρχαῖοι προσεδώκων ἐνσάρκωσιν τοῦ Θείου Λόγου—οἱ Πέρσαι τὸν Σερός, οἱ Ἰνδοὶ τὸν Βισνοῦ. Καὶ ὁ Πλάτων ἐκφράζει τὴν ἀνάγκην νομοθέτου ἐξ οὐρανοῦ, ἵνα διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους—νομοθέτου ὑπερανθρώπου. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι προσεδώκων τὸν Μεσσίαν.

Οἱ ἀρχαῖοι ὑπεδείκνυον ὡς τύπους τελείου ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος, οἱ μὲν Κινέζοι τὸν Κομφούκιον, οἱ δὲ Ἕλληνες τὸν Σωκράτην, οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὸν Σενέκαν.

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος εἶχεν ἰδέαν τῆς ἀνάγκης ἐξιλασμοῦ ἀπέναντι τοῦ Θείου. Βωμοὶ καὶ θυσιαστήρια εἰς πᾶσαν χώραν καὶ φυλὴν μαρτυροῦσι τοῦτο. Ἐπίσης ἡ ἀνθρωπότης κατεῖχεν ἀμυδράς τινας ἰδέας περὶ αἰωνιότητος. Ἡ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δοξασία τοῦ Πλάτωνος ἀποτελεῖ τὸ μονιμώτερον στοιχεῖον τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ. Ἡ δὲ μυθολογία Ἑλλήνων τε καὶ Σκανδιναυῶν φανερώνει τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν μετὰ θάνατον ζωήν.

Ἡ ἐκπλήρωσις ὅλων τούτων τῶν ἀορίστων προσδοκιῶν καὶ ἀμυδρῶν πόθων τῆς ἀνθρωπότητος συνετελέσθη, «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, ὅστις ἐγεννήθη ἐκ γυναικὸς καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὸν νόμον» (Γαλάτ. δ'. 4).

Τὸ πλήρωμα τοῦτο τοῦ χρόνου ἦτο διὰ τοὺς ἁπανταχοῦ πιστοὺς ***χρόνος προσδοκίας***. Ἅγιοι ἄνδρες ἀνέμενον προσεχῆ τὴν παρηγορίαν τοῦ Ἰσραήλ, τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἦτο ἐποχή, καθ' ἣν ὁ κόσμος ᾐσθάνετο καὶ ἀνωμολόγει τὴν ἀνάγκην ἑνὸς Θείου διδασκάλου, ὡς ἐκ τῆς χρεωκοπίας τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Ὁ Σωκράτης, ἐκ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ὁ μᾶλλον προσεγγίσας πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν, ὡμολόγει: «Ἓν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα».

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο ἐποχὴ ***ἀνάγκης Σωτῆρος ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας***. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἦτο αἰὼν αἵματος, καταδυναστείας, διαφθορᾶς καὶ πάσης κακίας.

Ἦτο ἐποχὴ ***ἀνάγκης Σωτῆρος ἀπὸ τοῦ θανάτου***. Τὰ στρατεύματα τῆς Ρώμης εἶχον αἱματοκυλίσει ὁλόκληρον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Οἱ ἄνθρωποι, φεύγοντες τὸν βίαιον θάνατον, ηὐτοκτόνουν. Τὴν αὐτοκτονίαν συνίστων καὶ ἐφήρμοζον πρῶτοι οἱ φιλόσοφοι καὶ διανοούμενοι. Ὁ θάνατος ἐκυριάρχει παντοῦ.

Καὶ τότε ἦλθεν ὁ Λυτρωτής! Ἦλθε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν Θείαν δικαιοσύνην, νὰ ἄρῃ τὸν φόβον, νὰ δώσῃ εἰρήνην εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἦλθεν ἵνα μεταβάλῃ τὴν ἀγρίαν καὶ ἀνυπότακτον τοῦ ἀνθρώπου φύσιν εἰς τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Ἑαυτοῦ, ἐνεργῶν οὐχὶ διὰ τῆς βίας καὶ τοῦ τρόμου, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Ἦλθεν ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν καὶ μακαριότητα εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτόν.

Τοιουτοτρόπως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἦτο μυστήριον διὰ τοὺς προηγουμένους

αἰῶνας — ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι (ἀκόμη καὶ οἱ σοφώτατοι), τῶν πρὸ Χριστοῦ γενεῶν ἀμυδρῶς μόνον διέκρινον (ὡς μέσου διὰ ὁμίχλης) καὶ ἀορίστως ἐπερίμεναν, ἐγένετο πραγματικότης φωτεινὴ καὶ καθαρά, σκορπίζουσα τὴν ὁμίχλην τῆς ἀγνοίας, τῆς ἀοριστίας, τοῦ δισταγμοῦ, τῆς ἀπέλπιδος ἀμφιβολίας, καὶ ζωογονοῦσα τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν.

Εὐσεβεῖς — σεῖς οἱ λαβόντες ἀτομικὴν πεῖραν τῶν εὐλογιῶν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ — ἰδοὺ καὶ πάλιν ἡ χαρμόσινος ἐπέτειος, καθ' ἣν ἑνούμεθα πρὸς εὐγνώμονα δοξολογίαν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὸ μέγα δῶρον Αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἂς ἦναι ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἀφετηρία νέας ἀγάπης πρός τε τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, νέας ὑποταγῆς πρὸς τὸ Θεῖον θέλημα, νέου ζήλου εἰς τὴν ἁγιωσύνην καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν. Ἂς ἀντηχήσῃ ἐκ νέου ἀπὸ καθαρᾶς καὶ ἀδόλου καρδίας ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία!».

Σεῖς οἱ σοφοὶ εἰς τὴν κοσμικὴν σοφίαν — ἐγκύψατε εἰς τὴν συνείδησίν σας, προσβλέψατε τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἀνομολογήσατε τὸ μέγεθος τῆς ἀμαθείας σας. Οὕτω δὲ ἐμπλήσθητε ταπεινοφροσύνης καὶ γείνατε ὡς τὰ μικρὰ παιδία, ἵνα καὶ σεῖς εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐνθυμήθητε πῶς ὁ ἀΐδιος Θεὸς καὶ Λόγος ἐφόρεσε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ ἔλαβε μορφὴν ταπεινοῦ βρέφους, διδάξας οὕτως ἡμᾶς τὸ μάταιον τῆς ἐξωτερικῆς περιβολῆς καὶ τῶν ἐμβλημάτων τῆς ἰσχύος. Καὶ ὡς πάλαι οἱ σοφοὶ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν, κλίνατε εὐλαβῶς ἐνώπιον τοῦ Βρέφους τῆς Βηθλεὲμ γόνυ πίστεως καὶ λατρείας.

Σεῖς οἱ κύπτοντες ὑπὸ τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀναλογιζόμενοι τὴν ἄκαρπον ὑμῶν ἁμαρτωλὴν ζωὴν—ἐμβλέψατε πρὸς τὸ Θεῖον βρέφος, ὅπερ τείνει πρὸς ὑμᾶς χεῖρας ἀφέσεως καὶ εἰρήνης. Καὶ ὡς τὸ πάλαι οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, σπεύσατε καὶ προσκυνήσατε Αὐτόν, ὡς τὸν μόνον δυνάμενον νὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοῦ βάρους τῶν ἁμαρτιῶν σας, νὰ σᾶς ἐμπνεύσῃ ἀγάπην πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ σᾶς ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Εἴθε «τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» νὰ γίνῃ εἰς ἑκάστην ψυχὴν πλήρωμα χαρᾶς διότι ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἵνα σώσῃ τοὺς πάντας καὶ δώσῃ εἰς τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα τὴν εἰρήνην, τὴν ζωὴν καὶ τὴν μακαρίαν ἀθανασίαν! Ἀμήν.

(Ἐκ τῶν τοῦ Μιχαὴλ Καλοποθάκη)

Ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι:

— Ὁ κρῖκος ὅστις ἑνώνει τὴν μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς διακοπεῖσαν ἅλυσιν.

— Ὁ μαγνήτης, ὅστις ἑλκύει τὸν ἄσωτον υἱὸν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Πατρός του.

— Ἡ θεία πρόσκλησις πρὸς τοὺς ἀποπλανηθέντας, ὅπως προσέλθουν μετὰ παρρησίας εἰς τὸν θρόνον τῆς χάριτος καὶ παρακαθήσουν εἰς τὴν τράπεζαν τῆς θείας εὐσπλαγχνίας.

— Εἶναι τὰ ἐπινίκεια τοῦ θείου ἐλέους.

— Εἶναι ὁ Ἥλιος ὅστις μαλακώνει τὴν σκληρὰν καρδίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

— Εἶναι ἡ περιστερά, ἥτις κομίζει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν κλάδον τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰρήνης.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ

Ἡ ἐτησία ἐπάνοδος τῆς χαρμοσύνου ἑορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, δι' ὕμνων δοξολογίας πανηγυριζομένη εἰς τοὺς ναούς, εἶναι ἑορτὴ οἰκογενειακή, ἀναμιμνήσκουσα τὴν περὶ τὴν φάτνην τοῦ Θείου Βρέφους χαρὰν τῆς ἁγίας Οἰκογενείας. Εἶναι ἡμέρα συγκεντρώνουσα ἐν εὐθυμίᾳ καὶ ἀνέσει τοὺς ἀπόντας πέριξ τῆς οἰκογενειακῆς τραπέζης, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ βιοπαλαιστὴς ἀποβάλλει πρὸς στιγμὴν τὰς μερίμνας του καὶ ἐπανευρίσκει τὴν παιδικήν του χαρὰν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἀναμενομένων δώρων. Διότι πράγματι, τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡμέρα δώρων, καθιερωθεῖσα ὡς τοιαύτη εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὑπερτάτου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα Δώρου τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ.

Δύο δῶρα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διηγγέλθησαν τότε ὑπὸ τοῦ ἀγγελικοῦ χοροῦ — ***«ἐπὶ γῆς εἰρήνη — ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*** — πρὸς τὴν πλήρη πραγματοποίησιν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ βαίνωμεν σταθερῶς, εἰς τὸ πεῖσμα ὅλων τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἐχθροῦ τῆς ψυχῆς, τοῦ προσωρινοῦ κυριάρχου τοῦ κόσμου.

Περὶ τούτου δύναται νὰ πεισθῇ καὶ ὁ μᾶλλον ἀπαισιόδοξος, ἐὰν θελήσῃ νὰ παραβάλῃ τὸ πρὸ Χριστοῦ καθεστώς — τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ ἔθη τοῦ ἀρχαίου κόσμου—μὲ τὰ σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένα καὶ ὑπὸ τῶν νόμων καθιερωμένα· Ποῖος σήμερον θὰ ἐτόλμα νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωποδουλείας, τῆς σωματεμπορίας, τῆς βρεφοκτονίας, τῆς παιδεραστίας, ἢ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ γήρατος, τῶν ἐκθέτων, τῶν πασχόντων, τῶν φυλακισμένων; Νέα ἐντελῶς ἀντίληψις περὶ ὅλων τούτων ἀντικατέστησε τὴν παλαιὰν ἐκείνην, παρ' ὅλας δὲ τὰς ἀντιξόους ἐπιρροὰς τῆς ἁμαρτίας, ἡ νέα, ἡ Χριστιανική, διαμένει ἀσάλευτος καὶ βαίνει πρὸς κατάκτησιν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου—τοῦ ἀγγέλματος χαρᾶς τῆς Δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ ἀρχαῖος εἰδωλολατρικὸς κόσμος δὲν ἀνεγνώριζεν εἰς τὸ βρέφος τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς. Καὶ ὁ Μολὼχ καὶ ὁ Βάαλ καὶ αἱ ἄλλαι αἱμοβόροι θεότητες, οἱ κροκόδειλοι τοῦ Γάγγη ποταμοῦ καὶ ὁ σοφὸς νομοθέτης τῆς Σπάρτης, ὁ προνοῶν περὶ τῆς εὐγονίας τῆς φυλῆς—πάντες εἶχον τὸ ἀνεγνωρισμένον δικαίωμα νὰ λάβουν τὸν φόρον τῆς ἀνθρωποθυσίας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ βρέφους. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐλθὼν ἥπλωσε χεῖρα προστασίας ἐπὶ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας καὶ ἔθεσε τέρμα εἰς τὸ ἀτελεύτητον ἐκεῖνο σφαγεῖον. Ἀκόμη περισσότερον τούτου—ἐκήρυξεν ἱερὸν καὶ σεβαστὸν τὸν παιδικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ παιδικὸν πνεῦμα, εἰπὼν ***«Τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»*** καὶ ***«Ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθει εἰς αὐτήν»***. Ἡ δὲ ἀπήχησις τῆς δηλώσεως ταύτης τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὰ σημερινὰ βρεφοκομεῖα, οἱ σταθμοὶ ἀντιλήψεως τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, τὰ ὀρφανοτροφεῖα καὶ τὰ ἄσυλα τῶν ἀστέγων παίδων, τὰ νηπιοτροφεῖα καὶ αἱ ἄλλαι πολύμορφοι προσπάθειαι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν καὶ πρὸς διάπλασιν τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τῶν παιδίων. Ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους, μικροὺς καὶ μεγάλους, βαρυσήμαντοι εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ, εἰπόντος: ***«Ὅστις ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτος ἐστιν ὁ μείζων ἐν***

τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Διὰ τούτου κατακρημνίζεται ἡ οἴησις, ἡ ὀπισθοβουλία καὶ ὁ δόλος, καὶ ὡς πρότυπον στήνεται ἐνώπιον τῶν Χριστιανῶν τὸ ἄδολον πνεῦμα τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ὁ ***οἰκογενειακὸς δεσμὸς*** ἀνυψώθη εἰς περιωπὴν νέαν. Εἰς τὸ μέσον τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀρχαίας Ρωμαϊκῆς κοινωνίας ἐνεφανίσθη ἡ Χριστιανικὴ οἰκογένεια, ὑπὸ τὴν νέαν ἔννοιαν τῆς ἀλληλεγγύης τῶν συμβίων, τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων ἀλλήλων. Καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι σήμερον, παρ' ὅλας τὰς παρακρούσεις τοῦ πάθους καὶ τῆς συμφεροντολογίας, ἡ ἱερότης τοῦ γάμου ἀποτελεῖ τὴν κρηπίδα τοῦ κοινωνικοῦ μας οἰκοδομήματος.

Ἐξ ὅλων τῶν κοινωνικῶν στοιχείων, ***ἡ γυνὴ ἔχει μείζονα λόγον εὐγνωμοσύνης*** διὰ τὸ πρὸς αὐτὴν εὐεργέτημα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διότι Αὐτὸς τὴν ἀνεβίβασεν ἀπὸ τὴν θέσιν δούλης καὶ ἐμπορεύματος—πλάσματος θεωρουμένου ὡς στερουμένου ψυχῆς καὶ ἑπομένως παντὸς δικαιώματος — εἰς τὸ ἠθικὸν καὶ κοινωνικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀνδρός. Παρατηροῦμεν ὅτι εἰς τὰς πρὸς τοὺς ὄχλους ὁμιλίας Του ὁ Χριστὸς ἀπετείνετο ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας. Αἱ παραβολαί Του ἀσχολοῦνται τόσον μὲ τὰς γυναικείας ἀσχολίας, ὅσον καὶ μὲ τὰς τῶν ἀνδρῶν. Εἰς γυναῖκας ἀπέτεινε τὰς ὑψηλοτέρας καὶ ἱερωτέρας Του διδασκαλίας,—εἰς τὴν Σαμαρείτιδα παρὰ τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, εἰς τὴν Μαρίαν τὴν καθημένην παρὰ τοὺς πόδας Του καὶ τὴν Μάρθαν τὴν ἐξυπηρετοῦσαν τὰς ὑλικάς Του ἀνάγκας. Λόγους ὑπερτάτης παρηγορίας καὶ ἐλπίδος ἀπηύθυνεν εἰς τὴν συγκύπτουσαν γυναῖκα καὶ εἰς τὴν Συροφοίνισσαν. Γυναῖκες ὑπῆρξαν πιστοί Του συνοδοί, φροντίζουσαι περὶ τῶν ὑλικῶν Του ἀναγκῶν. Γυναῖκες συνώδευσαν αὐτὸν μέχρι τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ πρῶται αὗται τὸν ἀνεζήτησαν εἰς τὸν κενὸν τάφον.

Τίς πρὸ τοῦ Χριστοῦ εἶχε λόγους παρηγόρους διὰ μετανοοῦσαν ἁμαρτωλήν; ***«Ὕπαγε ἐν εἰρήνῃ καὶ μηκέτι ἁμάρτανε»***, λέγει ὁ Κύριος τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χάριτος, οὕτως ὑποδεικνύων ὁδὸν σωτηρίας καὶ νέας ζωῆς εἰς τὴν γυναῖκα. Τοὺς ἐνόχους τοῦ αὐτοῦ παραπτώματος κατηγόρους αὐτῆς καταισχύνει, ὑπενθυμίζων τὴν ἐνοχήν των: «***Ὁ ἀναμάρτητος ἐξ ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω***». Διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης ῥήσεως ἀναστηλώνει ὁ Κύριος τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον νόμον τοῦ ***ἑνιαίου τῆς ἠθικῆς***—τῆς ἰσότητος τῶν εὐθυνῶν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἀπέναντι τοῦ θείου νόμου τῆς ἁγνότητος ἠθῶν. Ἐξανίστανται σήμερον νομοθέται καὶ λειτουργοὶ τῆς δικαιοσύνης, ὁσάκις ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῶν ὀλίγων οἵτινες διαμαρτύρονται κατὰ τῆς τιμωρίας τῆς ἐνόχου γυναικὸς καὶ τῆς ἐπισήμου ἀσυδοσίας τοῦ συνενόχου ἀνδρός. Ἀλλ' ἡ πρώτη διαμαρτυρία ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅτε, ἀξιοπρεπῶς καὶ ἀπαθῶς, δι' ἁπλῆς νύξεως, ἔθεσε τὸ ζήτημα τοῦ ἑνιαίου τῆς ἠθικῆς εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτοῦ θέσιν.

Ὁ μετὰ τῶν «τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν» συντρώγων Χριστός, ἡ πρὸς τὸν μετανοοῦντα λῃστὴν διαβεβαίωσις τῆς συγχωρήσεως Αὐτοῦ, ἡ ὅλη Του ἀποστολὴ πρὸς ἁμαρτωλοὺς καὶ οὐχὶ πρὸς δικαίους, τί ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μέγιστον τῶν δώρων πρὸς τὸν αἰχμάλωτον τῆς ἁμαρτίας, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἀπείρῳ Αὐτοῦ συγκαταβάσει καὶ διὰ τῆς ὑπερτάτης Ἑαυτοῦ θυσίας, ἐξησφάλισεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτε ἔλαβε σάρκα καὶ ἐγεννήθη ἐν τῇ φάτνῃ τῆς Βηθλεέμ; Αὐτὸς

ὁ καρδιογνώστης, γνωρίζων ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται διεφθαρμένη, ἐσκληρυμένη καὶ ἀπαισία εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀκόμη ἐπιδεκτικὴ τῆς θείας ἐπιδράσεως, ὡς εἶναι ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἡ σκοτεινὴ φωτογραφικὴ πλάξ, χαρίζει τὸ δῶρον τοῦ Πνεύματός Του, ὅπως ἐμφανισθῇ ἀκεραία ἡ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἀμαυρωθεῖσα εἰκὼν καὶ τὸ παραμορφωθὲν ὁμοίωμα τοῦ Πλάστου.

Ναί, παρ' ὅλας τὰς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ εἰς τὸ πεῖσμα ὅλων τῶν ἀπεγνωσμένων ἀγώνων τοῦ Πονηροῦ, ὅστις βλέπει τὴν τελικὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τὰ θεῖα δῶρα, τὰ ὁποῖα ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὸ Βρέφος τῆς Βηθλεέμ, μέλλουν νὰ ἐνεργήσουν ὡς ζύμη ἰσχυρὰ διὰ τὴν ἀνάπλασιν καὶ ἐξάγνισιν τῶν ἀνθρώπων, μέχρις οὗ πᾶσα γλῶσσα ὁμολογήσῃ Αὐτὸν Κύριον καὶ Βασιλέα, ἡ δὲ Βασιλεία Αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως εἶναι καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ.

Μ. Κ. Σ.

Η ΕΝ ΔΕΣΜΟΙΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Λουκᾶς ὁ συγγραφεὺς καὶ φίλος.

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Ἐγκύπτοντες ὅμως εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Λουκᾶ, δυνάμεθα, ἀναγινώσκοντες μεταξὺ τῶν γραμμῶν, νὰ σταχυολογήσωμεν πολλὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὰ φυσικὰ δῶρα, διὰ τῶν ὁποίων ἦτο πεπροικισμένος καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρά του. Τινὰς τούτων θέλομεν προσπαθήσει νὰ ἀναλύσωμεν, παρουσιάζοντες τὸν Λουκᾶν:

1ον) ***Ὡς συγγραφέα.*** Πολλὰ θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ὕλης καὶ τὴν λογοτεχνίαν τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως, ἀλλ' ἐγὼ θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἐξέτασιν δύο μόνον προσόντων αὐτοῦ, τῆς ***ἀκριβείας*** καὶ τῆς ***ἐμβριθείας***, ἀρετῶν αἵτινες χαρακτηρίζουν πᾶν ὅ,τι ἔγραψεν.

Ὅτε τὸ πρῶτον συνέλαβε τὴν ἰδέαν του νὰ συγγράψῃ τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶχον ἤδη γίνει πολλαὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπόπειραι, ἀλλ' αὗται πᾶσαι ἦσαν, ὡς φαίνεται, ἐλαττωματικαί, ἐπιπόλαιαι καὶ ἀναξιόπιστοι. Ὁ Λουκᾶς ἀναλαμβάνει νὰ πληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, θέλων νὰ διαφωτίσῃ καὶ νὰ στηρίξῃ τὸν φίλον του Θεόφιλον ὡς πρὸς τὴν ***βεβαιότητα*** τῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων οὗτος εἶχε διδαχθῆ προφορικῶς· ἀξιοῖ δὲ ὅτι ὅσα γράφει, εἶναι ἀξιόπιστα, ἀκριβῆ καὶ πλήρη. Τὸν πληροφορεῖ διὰ λέξεων, αἵτινες ἐμφαίνουν μελέτην σοβαρὰν καὶ ἔλεγχον λεπτολόγον, ὅτι εἶναι ἀξιόπιστος μάρτυς τῶν πραγμάτων τούτων, διότι «***διηρεύνησε πάντα ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς***» τὰ γεγονότα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀναλήψεως Αὐτοῦ.

Ἰατρός τις φίλος μου παρετήρησεν ὅτι αἱ ἰδιότητες αὗται τοῦ Λουκᾶ ὡς συγγραφέως εἶναι ἐκεῖναι ἀκριβῶς, τὰς ὁποίας θὰ ἀνέπτυσσεν ἡ ἐπιστημονική του προπόνησις ὡς ἰατροῦ. Διότι δὲν ὑπάρχει τι μᾶλλον ἀπαραίτητον διὰ τὸν σπουδαστὴν τῆς ἰατρικῆς ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἰδίας του δυνάμεως τῆς παρατη-

ρήσεως καὶ ἀντιλήψεως. Ἐνδέχεται νὰ εὐδοκιμήσῃ μέχρι τινός, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν κατὰ συνθήκην θεραπείαν τῶν ἀρρώστων του, ἀλλ' οὐδεμία ἀσφαλὴς διάγνωσις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, ἄνευ προσωπικῆς καὶ ἐμβριθοῦς ἐρεύνης. Ὁ ἰατρὸς δὲν πρέπει νὰ ἐπαναπαύεται ὁλοκλήρως εἰς ὅ,τι εἶπον καὶ ἔπραξαν ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιδοθῇ καὶ αὐτὸς εἰς ἀτομικὰς καὶ ἀκριβεῖς ἐρεύνας.

Τοιαύτας ἰδιότητας ἀνευρίσκομεν παντοῦ εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ ἰατροῦ Λουκᾶ. Παντοῦ ἐμφανίζεται ἡ δύναμις, τὴν ὁποίαν κατεῖχε, τῆς ἀκριβοῦς παρατηρήσεως καὶ ὀρθῆς ἀντιλήψεως. Ἀγαπᾷ νὰ πλουτίζῃ τὴν σκηνὴν τὴν ὁποίαν περιγράφει, μὲ λεπτομερείας τόπου καὶ χρόνου τόσον ἀκριβεῖς καὶ φυσικάς, ὥστε νὰ καθιστᾷ ζωντανὴν τὴν ἱστορίαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Καὶ μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ταῦτα κατώρθωσε διὰ τῶν ἀτομικῶν του ἐρευνῶν καὶ δι' ἐνδελεχοῦς ἐξελέγξεως. Παρηκολούθησε κατὰ πόδας τὰ ἴχνη ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἐξιστορεῖ τὸν βίον. Εἶναι ἱστορικὸς πραγματικός. Φέρει εἰς τὸ ἔργον του τὴν ἐπικουρίαν ἐκτάκτων χαρισμάτων καὶ προπόνησιν αὐστηράν, ἀπαιτοῦσαν ἀκριβῆ καὶ πρωτότυπον ἐργασίαν. Τὰ συγγράμματά του φέρουν τὴν σφραγῖδα ὄχι μόνον εὐρείας μαθήσεως, ἀλλὰ καὶ εὐγενοῦς μορφώσεως.

Ἐὰν ἐπέτρεπεν ὁ καιρός, καὶ ἠδυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ ἴχνη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μεταβαίνοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἰς ἑκάστην πόλιν, εἰς ἕκαστον λιμένα, θὰ ἀνεκαλύπτωμεν νέα τεκμήρια τῆς ὀξυδερκείας τοῦ Λουκᾶ ὡς παρατηρητοῦ, καὶ τῆς ἀκριβείας μὲ τὴν ὁποίαν ἐξιστορεῖ τὰ παρατηρηθέντα. Μᾶς παρουσιάζει τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ραβδούχους εἰς Φιλίππους, τοὺς πολιτάρχας ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοὺς ἀνθυπάτους ἐν Κύπρῳ καὶ Ἀχαΐᾳ, τοὺς ἀσιάρχας ἐν Ἐφέσῳ, τὸν «πρῶτον» ἐν Μελίτῃ (¹). Εἶναι ἐνήμερος ὅλων τῶν σχετιζομένων μὲ τὴν ἐξάρτησιν καὶ τὰ ἱστία τῶν πλοίων, γνωρίζει τὰς ἀρχαίας μεθόδους τῆς ναυτιλίας (²). Ἀναγράφει μετὰ λεπτολόγου ἀκριβείας τὸν προσανατολισμὸν τοῦ λιμένος τοῦ Φοίνικος, καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς βυθομετρήσεις τοῦ κόλπου, ὅπου ἐναυάγησε τὸ πλοῖόν των. Ἐπὶ τούτων ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη, μετ' αὐστηρὰν ἐξέλεγξιν, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Λουκᾶ (³).

(¹) Πράξ. ιγ'. 7, ιϛ'. 20, 35, ιζ'. 6, ιη'. 12, ιθ'. 31, κη'. 7.

(²) Πράξ. κζ'. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο γέμει ναυτικῶν λεπτομερειῶν.

(³) Παραθέτω καὶ τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον, ὡς σχετικόν. Κατὰ τὸ ἔτος 1877, μίαν Κυριακὴν ἀπόγευμα εὑρισκόμην ὡς ἐπιβάτης ἐπὶ ἑνὸς ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον παρέπλεε τὴν βόρειον παραλίαν τῆς νήσου Μελίτης ἢ Μάλτας. Μερικοὶ σενεπιβάται μου καὶ ἐγὼ εἴχομεν ἀνέλθει εἰς τὴν γέφυραν, εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο οἱ ναυτικοὶ χάρται, καὶ ἐσυγκρίναμεν τὰς βυθομετρήσεις τοῦ κόλπου τοῦ λεγομένου τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου», ὡς αὗται ἐσημειοῦντο ἐπὶ τοῦ χάρτου, μὲ τὰς βυθομετρήσεις, ἃς ἀναφέρει ὁ Λουκᾶς (Πράξ. κζ'. 28). Καὶ προσεπαθοῦμεν νὰ ἀναπαραστήσωμεν τὴν πορείαν τοῦ πλοίου, τοῦ φέροντος τὸν Ἀπόστολον καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἐνῷ δὲ κατεγινόμεθα εἰς τοῦτο, εἰσῆλθεν ὁ πλοίαρχος τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅστις, εὐθὺς ὡς ἔμαθε τὸ θέμα τῆς ἐρεύνης μας, ἔδειξε πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἔφερε τὴν Ἁγίαν Γραφήν του ἐκ τοῦ θαλάμου του, διὰ νὰ ἴδῃ τὰ σχετικὰ χωρία τοῦ Λουκᾶ. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ χάρτου ἐξηκρίβωσε τὴν πορείαν τοῦ ἀποστολικοῦ πλοίου, καὶ ἐσημείωσε τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου, καὶ ὑπελόγισε τὴν ταχύτητα καὶ κατεύθυνσιν τοῦ πλοίου ἀπὸ Κλαύδης ἕως Μελίτης, ἀνέκραξεν ἔκπληκτος καὶ μὲ προφανῆ εὐχαρίστησιν: «Μὰ εἶναι ἀκριβέστατος ὁ Λουκᾶς! Δὲν τὸ εἶχα προσέξει ἕως τώρα!»

Ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ Λουκᾶ, βλέπομεν ***πόσον πολύτιμος εἶναι ἡ ἀκρίβεια*** εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπιχειροῦμεν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ἀνυπολόγιστος εἶναι ἡ σπουδαιότης τῆς ἀποδεδειγμένης ἀκριβείας τοῦ Λουκᾶ, ὡς τεκμηρίου τῆς ἀληθείας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὰ ὑπ᾿ αὐτοῦ ἐξιστορούμενα βρίθουν λεπτομερειῶν ἐν σχέσει πρὸς διάφορα πρόσωπα, τόπους καὶ ἀξιώματα, πάντα δὲ ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ ἄλλων ἔξωθεν μαρτυριῶν. Ὡς ἐπιστήμων ὁ Λουκᾶς θὰ ἦτο φύσει ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὸ νὰ παραδεχθῇ πᾶν τὸ ὑπερφυσικόν, ὡς τὸ τῆς θαυματουργικῆς Γεννήσεως καὶ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου. Ἐν τούτοις ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ἠρκέσθη εἰς τὰς περὶ τούτων φήμας, ἀλλ᾿ αὐτοπροσώπως ἐρευνεύσας τὰ ζητήματα ταῦτα, τὰ παρεδέχθη ὡς γεγονότα πραγματικά.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Λουκᾶς ἐν τῇ ἰατρικῇ του πείρᾳ ***εἶχε καλλιεργήσει*** τὰ προσόντα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο φύσει πεπροικισμένος, ὡς δ᾿ ἐκ τούτου ἠδυνήθη νὰ τὰ μεταχειρισθῇ ἀποτελεσματικώτερον, καὶ οὕτω δι᾿ αὐτῶν νὰ προσφέρῃ θυσίαν μᾶλλον ἀξίαν τοῦ Θεοῦ.

2ον) Ὁ ***Λουκᾶς ὡς θεολόγος.*** Ποία ἄρά γε ἦτο ἡ πηγὴ τοῦ τόσον ἐπαγωγοῦ χαρακτῆρος τοῦ Λουκᾶ; Τοιοῦτος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἦτο κάτοχος μυστικῆς τινος δυνάμεως, «ἥτις παραμένει μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον» (Ψαλμ. κε΄. 14).

Τὰ συγγράμματα τοῦ Λουκᾶ φέρουν σαφῆ τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πνεύματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Τοῦτο δὲν ἀναφαίνεται μόνον εἰς τὴν ταυτότητα τῶν ἐκφράσεων καὶ λέξεων, ἀλλ᾿ ἰδίως προκύπτει, τόσον εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ὅσον καὶ εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐκ τῆς προεχούσης θέσεως τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Λουκᾶς εἰς ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ δόγματα, ἅτινα καὶ ὁ Παῦλος κυρίως ἐτόνισεν. Ὡς «Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν» ὁ Παῦλος ἠγάπα νὰ παρουσιάζῃ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὴν μᾶλλον ἐλευθέραν αὐτοῦ μορφήν, ἀπηλλαγμένον τῶν τύπων καὶ ἱεροτελεστιῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ ἀρτισύστατος Ἐκκλησία εἶχε χειραφετηθῇ δι᾿ ἀγῶνος. Κατὰ τοῦτο δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκ τῶν Εὐαγγελιστῶν, εἶναι ὀπαδὸς τοῦ Παύλου.

Τίς ἐκ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν παρουσιάζει ζωηρότερον τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ***παγκοσμίαν ἀγγελίαν χαρᾶς***, ὡς εὐαγγέλιον διὰ πάντας ἀνθρώπους; Ἀναντιρρήτως ὁ Λουκᾶς. Παρ᾿ αὐτῷ δὲν ἀπαντῶμεν τὰς συχνὰς περικοπὰς ἐκ τῶν προφητειῶν τῆς Π. Διαθήκης, ὡς παρὰ τῷ Ματθαίῳ, ἀλλ᾿ οὐδὲ τοὺς βαθεῖς θεολογικοὺς λογισμοὺς τοῦ Ἰωάννου. Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον εἶναι πρωτίστως καὶ ἐξόχως «τὸ Εὐαγγέλιον τῆς χάριτος», ἡ μαρτυρία τῆς δωρεὰν προσφερομένης εὐνοίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνάξιον ταύτης ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Ὁ Ἄσωτος Υἱός, ἡ περιφρονημένη Σαμαρεῖτις, ἡ ἁμαρτωλὴ Γυνή, ὁ μετανοῶν Ζακχαῖος, ὁ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Λῃστής,—ταῦτα εἶναι τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀγαπᾷ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς νὰ ἀπεικονίζῃ ὡς ἑλκυόμενα πρὸς τὸν Κύριον καὶ γινόμενα εὐμενῶς παρ᾿ Αὐτοῦ ἀποδεκτά. Αἱ λέξεις, αἵτινες κάλλιστα συγκεφαλαιώνουν τὸ πνεῦμα τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, εἶναι αἱ τῆς παραβολῆς τῶν δύο χρεωφειλετῶν: «Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον νὰ ἀποδώσωσιν, ἐχάρισε [τὸ χρέος] εἰς ἀμφοτέρους (Λουκ. ζ΄ 42).

Ἡ ἀντίληψις αὕτη τῆς παγκοσμίας σωτηρίας, δωρεὰν προσφερομένης «ἄνευ ἀργυρίου καὶ ἄνευ τιμῆς», ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ προέχον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ ὡς θεολόγου. Ἡ ἀντίληψις δὲ αὕτη τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας παρήγαγε τὸν φωτοβόλον Χριστιανικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν «κοσμοῦσαν τὸ Εὐάγγελιον τοῦ Χριστοῦ» ζωὴν τοῦ Λουκᾶ. Εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Λουκᾶ βλέπομεν τὸ ἔμπρακτον ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ βασικοῦ δόγματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου — τοῦ δόγματος τῆς διὰ πίστεως δικαιώσεως.

Ἀναμιμνησκόμενοι τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ἂς ἐχώμεθα στερρῶς τοῦ δόγματος τῆς πλήρους, ἀμέσου καὶ δωρεὰν παρεχομένης εἰς τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτωλὸν ἀφέσεως, ὡς τὴν μόνην βάσιν τῆς εἰρήνης ἡμῶν καὶ ὡς τὸ μυστικὸν βίου ἁγιωσύνης καὶ ἀφοσιώσεως.

3ον) ***Ὁ Λουκᾶς ὡς φίλος.*** Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Φιλήμονος καὶ τοῦ Ὀνησίμου διδασκόμεθα ποία εἶναι ἡ μόνη βάσις τῆς ἀληθοῦς φιλίας. Τοιαύτη ἦτο ἡ μεταξὺ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Λουκᾶ φιλία. Ἦτο φιλία ἀδιασάλευτος. Ἥνωσαν τὰς χεῖρας «ἐν Χριστῷ», καὶ ἐδέχθη ὁ Παῦλος τὸν Λουκᾶν ὡς φίλον «αἰώνιον» (Φιλήμ. 15).

Ὁποία παρηγορία καὶ ἀναψυχὴ δι' αὐτὸν ἡ παρουσία ἑνὸς τοιούτου φίλου παρὰ τὸ πλευρόν του. Πόσον αἱ ἰατρικαί του γνώσεις καὶ πεῖρα, ἡ ὥριμος διορατικότης καὶ συμπάθεια, τὴν ὁποίαν εἶχε δημιουργήσει ἐν αὐτῷ τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα, πρὸ παντὸς δὲ τὸ διὰ καλλιεργείας πλουτισθὲν πνεῦμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ ἐπικοινωνῇ ὁ Λουκᾶς μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, συμμεριζόμενος τὰς βαθυτάτας αὐτοῦ σκέψεις,—πόσον ὅλα ταῦτα θὰ ἐπηύξανον διαρκῶς διὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φιλίας τοῦ Λουκᾶ!

Προσθέσωμεν εἰς πάντα ταῦτα, ὅτι εὑρέθη πιστὸς εἰς τὸν Παῦλον ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅταν «πάντες τὸν ἐγκατέλιπον». Τοιαύτη ἦτο ἡ φιλία τοῦ Λουκᾶ.

T. W. Drury.

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

«Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα γίνῃς μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς». (Ἐξόδ. κ'. 12).

«Τὰ τέκνα, ὑπακούετε εἰς τοὺς γονεῖς κατὰ πάντα· διότι τοῦτο εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Κύριον». (Κολοσσ. γ'. 20).

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, ὅτε οἱ Χριστιανοὶ συνειθίζουν νὰ ἑορτάζουν τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας διῆλθε τὴν βρεφικήν, τὴν παιδικὴν καὶ τὴν νεανικήν του ἡλικίαν, «ὑποτασσόμενος» εἰς τὴν κατὰ σάρκα μητέρα καὶ τὸν νομιζόμενον τότε πατέρα αὐτοῦ, εἶναι ἐπίκαιρον καὶ διὰ τὰ παιδία καὶ διὰ τοὺς ἐνηλίκους, ὅσοι ἔχουν γονεῖς ἐν τῇ ζωῇ, νὰ ἀκούσουν τί παραγγέλλει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰ τέκνα.

Ὅλοι εἴμεθα τέκνα τῶν γονέων μας καὶ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν εἴμεθα γονεῖς καὶ ἔχομεν πεῖραν καὶ γνῶσιν τῶν ὑποχρεώσεών μας πρὸς τοὺς γονεῖς μας τόσον ὅσον καὶ τῶν ἀπαιτήσεών μας ἀπὸ τὰ τέκνα μας. Εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο γίνονται πολλαὶ παρεξηγήσεις. Πολλὰ τέκνα νομίζουν ὅτι εἶναι πολὺ μεγάλαι αἱ ἀπαιτήσεις τῶν γονέων των καὶ διὰ τοῦτο δὲν δέχονται νὰ τὰς ἱκανοποιήσουν. Ἄλλα πάλιν ἔχουν τὴν ἀνόητον ἰδέαν, ὅτι οἱ γονεῖς ἐφ' ὅρου ζωῆς ὀφείλουν νὰ θυσιάζουν καὶ νὰ θυσιάζωνται δι' αὐτά, ὅτι οἱ γονεῖς ἔχουν ὑποχρεώσεις πρὸς τὰ τέκνα των καὶ οὐχὶ τὰ τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς, ἀφοῦ τὰ τέκνα ἐφέρθησαν εἰς τὸν κόσμον χωρὶς νὰ ἐρωτηθοῦν ἂν ἤθελον νὰ ἔλθουν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ φυσικὸς ῥοῦς τῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ἢ νὰ ἀνασταλῇ. Ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν τὰ πράγματα ὡς ἔχουν, φυσικῶς, καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀποκομίσωμεν ἐξ αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν ὠφέλειαν καὶ μεγαλειτέραν χρησιμότητα.

Γονεῖς καὶ τέκνα, ἕκαστος εἰς τὴν θέσιν του ἔχει καὶ ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα. Τὸ σπουδαιότατον καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου εἶναι νὰ ἐναρμονίσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις του ***ἐντὸς τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου,*** (διότι περὶ τούτου πρόκειται), διὰ νὰ μὴ ἐπέρχωνται συγκρούσεις καὶ καταστροφαί. Καὶ τοῦτο διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ γονεὺς τῆς σήμερον ἦτο ἄλλοτε τέκνον, καὶ τὸ τέκνον τῆς σήμερον θὰ γίνῃ αὔριον γονεύς. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη δικαιολογία τῶν τέκνων ἔναντι τῶν γονέων πίπτει αὐτομάτως. Ὑπάρχει δὲ καὶ ὁ κίνδυνος, ὅπως ὁ ἐπικριτὴς τῶν γονέων του καὶ ὁ δύστροπος νέος τῆς σήμερον γείνῃ αὔριον ἄξιος μεγαλητέρας μομφῆς ἢ ὁ γονεύς του, τὸν ὁποῖον μέμφεται σήμερον.

Οἱ γονεῖς εἶναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των, μορφώνοντες καλοὺς Χριστιανικοὺς χαρακτῆρας, χρησίμους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινωνίαν. Ἐὰν οἱ γονεῖς ἐκπληρώσουν καλῶς τὸ καθῆκόν των τοῦτο πρὸς τὰ τέκνα των, δὲν θὰ συναντήσουν πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων ἢ ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀπέναντι τῶν τέκνων των.

Ἐὰν ἡ Χριστιανικὴ ἀνατροφή, ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὰ τέκνα διά τε τοῦ παραδείγματος καὶ τοῦ λόγου τῶν γονέων, τελεσφορήσῃ, ὡρισμένως τὰ τέκνα θὰ ἔχουν συνείδησιν τῶν ὑποχρεώσεών των πρὸς τοὺς γονεῖς των καὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ ἱκανοποιήσουν τοὺς γονεῖς των. Διότι τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον προκύπτει, δὲν εἶναι τόσον ἡ ἱκανοποίησις ἢ ἡ ἄνεσις τῶν γονέων, ὅσον ἡ ἱκανοποίησις αὐτῶν τούτων τῶν τέκνων, ἅτινα θὰ ἐπισύρουν τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις λέγει διὰ τοῦ Πνεύματός του: «Τὰ τέκνα ὑπακούετε εἰς τοὺς γονεῖς σας κατὰ πάντα, διότι τοῦτο εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Κύριον», ἡ δὲ ἐντολὴ λέγει: «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, διὰ νὰ γίνῃς μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν σοὶ δίδει Κύριος ὁ Θεός σου».

1. ***Ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς ὀφειλομένη τιμή.*** — «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου». Διότι μετὰ τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν τὴν ὕπαρξίν μας, εἶναι οἱ γονεῖς μας. Αὐτοὶ ἠγρύπνησαν κατὰ τὴν βρεφικὴν καὶ παιδικήν μας ἡλικίαν. Αὐτοὶ κατὰ τὰς ἀσθενείας

καὶ κατὰ τὰς δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς καὶ κατὰ πᾶσαν κρίσιμον στιγμὴν παρίστανται πλησίον ἡμῶν ἕτοιμοι, ὅσον εἶναι δυνατόν, νὰ ὑποστοῦν τοὺς πόνους μας, τὰς στερήσεις καὶ τὰς δοκιμασίας, τὰς θλίψεις καὶ στενοχωρίας μας ἀντὶ ἡμῶν καὶ ν' αὐξήσουν τὴν χαράν μας χαίροντες μεθ' ἡμῶν.

'Αλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ τοὺς τιμήσωμεν; 'Απόδοσις τιμῆς δὲν εἶναι τὸ νὰ σταθῇ κανεὶς εἰς προσοχὴν ἐνώπιον τῶν γονέων του οὔτε τὸ νὰ σιωπᾷ ἐνώπιον αὐτῶν καὶ τὰ παρόμοια. Ἔχουν καὶ αὐτὰ τὴν θέσιν των, ἐφ' ὅσον δὲν φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον τῆς δουλοφροσύνης.

α΄) ***'Απόδοσις τιμῆς*** εἰς τοὺς γονεῖς εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέγων: «Τὰ τέκνα ὑπακούετε εἰς τοὺς γονεῖς σας»—μὲ ἄλλας λέξεις, ***ἡ ὑπακοὴ*** εἶναι· ὁ κυριώτερος τρόπος τοῦ νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μας. Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, τὸ πλάσμα Του, ὅταν τὸν ἔθεσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς 'Εδὲμ καὶ τοῦ εἶπε νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν. Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν Σαούλ, ὅταν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Σαμουὴλ διεμήνυσεν εἰς αὐτὸν ὅτι «ἡ ὑπακοὴ εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ τὴν θυσίαν». Κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς μας εἰς τὸν κόσμον ὁ λόγος καὶ αἱ παρατηρήσεις τῶν γονέων μας πρέπει νὰ ἦναι ***νόμος*** εἰς ἡμᾶς. Αὐτὸ εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν λέγεται ***πειθαρχία εἰς τοὺς ἀνωτέρους***. 'Αλλὰ καὶ μετὰ τὴν μικράν μας ἡλικίαν, ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἢ νεανικὴν ἡλικίαν (θὰ προσθέσω ἀκόμη καὶ τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν), ἡ πεῖρα τοῦ κόσμου (ἡ ὁποία δὲν ἀποκτᾶται διὰ τρίτου προσώπου εἴτε ἐξ ἀποστάσεως) ἐπιβάλλει ἓν ἄλλο εἶδος ὑπακοῆς, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ***συμμόρφωσιν*** πρὸς ὅ,τι δύναται νὰ προαγάγῃ ὡρισμένα συμφέροντα τῆς καθημερινῆς ἡμῶν ζωῆς. Δὲν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν τὴν ζωήν μας δι' ἄλλου· πρέπει νὰ τὴν ζῶμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι· πρέπει νὰ διέλθωμεν δι' αὐτῆς αὐτοπροσώπως, διὰ ν' ἀποκτήσωμεν τὴν πεῖράν της. 'Εκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν πρὸ ἡμῶν καὶ ἀπέκτησαν τὴν πεῖραν τῆς ζωῆς, δύνανται νὰ γείνουν ὁδηγοί μας. Οἱ γονεῖς μας διῆλθον δι' αὐτῆς, ἀπέκτησαν τὴν πεῖραν ταύτην καὶ δύνανται νὰ μᾶς χρησιμεύσουν ὡς ὁδηγοί. Ἄλλως τε ποία ἡ σημασία τῆς 'Ιστορίας καὶ τῆς γνώσεως, εἰμὴ αὐτή: Νὰ ἀντλῶμεν ἐκ τῆς πείρας τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔζησαν πρὸ ἡμῶν, ὥστε νὰ καλλιεργῶμεν τὰς ἀρετάς των, δι' ὧν ἐγένοντο μεγάλοι καὶ ἰσχυροί, καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἐλαττώματά των, τὰ ὁποῖα κατέστρεψαν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀπογόνους των. Ὅταν δὲ οἱ ὁδηγοὶ αὐτοὶ εὑρίσκωνται πλησίον μας καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὄχι μόνον τῆς πείρας τοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος εἰς τὴν ζωήν των, ἡ ὠφέλεια εἶναι ἀκόμη μεγαλειτέρα τόσον εἰς τὴν κοσμικὴν καὶ φυσικήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ἄποψιν τῆς ζωῆς.

Πόσοι νέοι καὶ νεάνιδες ἔχυσαν πικρὰ δάκρυα μετανοίας διὰ τὰς παρεκτροπάς των ἐν τῇ ζωῇ, αἵτινες κατέστρεψαν ἢ ἔβλαψαν τὸν χαρακτῆρά των καὶ τὴν χρησιμότητά των, διότι δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὰς συστάσεις τῶν γονέων των, διότι δὲν συνεμορφώθησαν μὲ τὰς ὑποδείξεις των ἀλλ' ἀντικατέστησαν μίαν ζωὴν χρησιμότητος διὰ μιᾶς ἀχρήστου καὶ ἐπιβλαβοῦς πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς πάντας ἕνεκα τῆς ἰδιοτελείας, τῆς ἀκολασίας, τῆς κακίας διὰ τοῦ ὀλισθηροῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν.

β') Ἓν ἄλλο εἶδος τιμῆς πρὸς τοὺς γονεῖς εἶναι τὸ φυσικὸν συναίσθημα ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες κατὰ τὴν βρεφικὴν καὶ παιδικήν μας ἡλικίαν μέχρι (ἂς τὴν ὀνομάσωμεν οὕτω) τῆς ἀνεξαρτησίας μας καὶ τῆς ὑπευθύνου ἀτομικῆς μας ἐργασίας ὑπῆρξαν οἱ διατροφεῖς μας, πρέπει κατὰ τὴν δύσιν τῆς ζωῆς των ***νὰ τύχουν τοιαύτης ὑποστηρίξεως***, ὥστε νὰ μὴ κλείσουν τὴν ζωήν των μὲ στερήσεις καὶ δυστυχίας.

Εἶναι πολὺ ἀληθὴς ὁ λόγος ὅτι, ἐνῷ εἷς πατὴρ διὰ τῆς ἐργασίας του τρέφει μίαν ὁλόκληρον οἰκογένειαν, ἐν τούτοις δύο καὶ τρία τέκνα ἢ καὶ περισσότερα ἀκόμη μετὰ μεγαλειτέρας δυσκολίας φέρουν τὸ βάρος τῆς διατροφῆς τῶν γονέων των.

Οἱ γονεῖς δὲν πρέπει νὰ θέσουν ὡς βάσιν τῶν πρὸς τὰ τέκνα ὑποχρεώσεών των τὴν μέλλουσαν συντήρησίν των ὑπὸ τῶν τέκνων των. Οἱ γονεῖς θὰ κάμουν καὶ πρέπει νὰ κάμουν τὸ καθῆκόν των ἀνεξαρτήτως τοῦ τί θὰ πράξουν βραδύτερον τὰ τέκνα των. Ἀλλὰ τὰ τέκνα καὶ μάλιστα τὰ τέκνα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔτυχον ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ Χριστιανικῆς ἀγωγῆς, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσουν ὅτι ἔχουν τὸ καθῆκον τοῦτο ἀπέναντι τῶν γονέων των. Δὲν πρέπει νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀμέλειάν των οὔτε μὲ τὰς ἐκτάκτους κοινωνικὰς συνθήκας τῆς σημερινῆς ζωῆς, οὔτε καὶ μὲ δῆθεν ἐκκλησιαστικὰς ὑποχρεώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔρχονται πρόθυμοι ἀρωγοί, διὰ νὰ παραμελήσουν τὰς ὑποχρεώσεις των πρὸς τοὺς γονεῖς. Αὐτὸ ἔπραξαν ἢ μᾶλλον ἐδογμάτισαν οἱ Φαρισαῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ δι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς τοὺς ἐκαυτηρίασε δριμέως: «Σεῖς ὅμως λέγετε, Ὅστις εἴπῃ πρὸς τὸν πατέρα ἢ πρὸς τὴν μητέρα, Δῶρον εἶναι ὅ,τι ἤθελες ὠφεληθῇ ἐξ ἐμοῦ, ἀρκεῖ· καὶ δύναται νὰ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσίν σας» (Ματθ. ιε'. 6, 7).

γ') Ἂς ἀναφέρω καὶ τρίτον τινὰ τρόπον τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς. Οὗτος εἶναι ***ἡ προσπάθεια τῶν τέκνων νὰ μὴ δυσαρεστήσουν τοὺς γονεῖς των.*** Μόνον εἰς ἓν πρᾶγμα δύναται νὰ γίνῃ μία ἐξαίρεσις: Μόνον τὰ πνευματικὰ ζητήματα, τὰ ζητήματα τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Χριστιανικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν ζωήν μας δύνανται νὰ ἐξαιρεθοῦν. Ὁ Χριστὸς εἶπε ρητῶς δύο τινά: 1) «Ὅστις ἀγαπᾷ πατέρα ἢ μητέρα πλειότερον ἐμοῦ, δὲν εἶναι ἄξιος ἐμοῦ»·—δηλ. πρὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ὑποχωρήσουν ὅλα—ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ τέκνα, καὶ ὅσον εἰς τοὺς γονεῖς. 2) «Ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου θέλουσιν εἶσθαι οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ».

Διὰ πάντα τὰ ἄλλα ζητήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς πρέπει νὰ καταβάλληται πᾶσα προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν τέκνων νὰ μὴ δυσαρεστήσουν τοὺς γονεῖς των, ἀλλὰ νὰ φιλοτιμηθοῦν νὰ προκαλέσουν διὰ τῆς Χριστιανικῆς των ζωῆς τὴν εὐαρέσκειαν τῶν γονέων των.

2. Ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς, ἐκ μέρους τῶν τέκνων, ὀφειλομένη τιμὴ ***συνεπάγεται ἀπείρους εὐλογίας*** — γίνεται δηλ. πρόξενος πολλῶν εὐλογιῶν ***πρὸς αὐτὰ τὰ τέκνα.***

α') Μία εὐλογία πλουσία καὶ παρήγορος εἶναι *αἱ εὐχαὶ τῶν γονέων.* «Εὐχαὶ γονέων στηρίζουσι θεμέλια οἴκου» καὶ ὑπάρχει μία μεγάλη ἀλήθεια εἰς τοῦτο. Ἡ

ἐντολὴ λέγει: «Διὰ νὰ γίνῃς μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν σοὶ δίδει Κύριος ὁ Θεός σου». Ὁ ἄνθρωπος φύσει ἀγαπᾷ τὴν ζωὴν καὶ ὅ,τι συντελεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶναι εὐπρόσδεκτον εἰς αὐτόν. Ὁ καλὸς ἢ σοφὸς υἱός, ὅστις εἶναι ἡ χαρὰ τῶν γονέων του, διὰ τῆς καλῆς ἠθικῆς καὶ Χριστιανικῆς του ζωῆς πραγματοποιεῖ κατὰ ἕνα τρόπον τὴν εὐχὴν τῶν γονέων του καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὴν μακροβιότητα.

β') Ἄλλη εὐλογία εἶναι ὅτι αὐτὰ τὰ ἴδια τέκνα ***δέχονται βραδύτερον τὰς αὐτὰς περιποιήσεις καὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἀπὸ τὰ τέκνα των.***

Ἐδῶ ἰσχύει ὁ νόμος τῆς σπορᾶς καὶ τοῦ θερισμοῦ. Ὅ,τι ἂν σπείρῃ τις, τοῦτο καὶ θὰ θερίσῃ. Ὅπως φέρεται, οὕτω θὰ φερθοῦν πρὸς αὐτόν. Μὲ ὅ,τι νόμισμα πληρώνει, μὲ τὸ ἴδιον θὰ τὸν πληρώσουν. Τοῦτο λέγεται συνήθως ἐπὶ κακοῦ. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς καὶ ἐπὶ τοῦ καλοῦ. Μάλιστα ἡ ἔκτασις τοῦ καλοῦ εἶναι πολὺ μεγαλειτέρα, διότι ὁ Θεὸς κυβερνᾷ. Καὶ ὁ Θεὸς λέγει, προκειμένου περὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης: «Ἀνταποδίδω τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων ἐπὶ τὰ τέκνα μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς». Ἀλλὰ προσθέτει ἀμέσως: «Καὶ κάμνω ἔλεος εἰς ***χιλιάδας γενεῶν*** τῶν ἀγαπώντων με καὶ φυλαττόντων τὰ προστάγματά μου.

γ') Τρίτη εὐλογία εἶναι ὅτι τὰ τέκνα γίνονται ***ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν.***

Ἡ ὑποχρέωσις τῶν τέκνων νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς γονεῖς των συνεπάγεται ***δικαιοσύνην*** καὶ φέρει ***εὐαρέσκειαν.***

Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν (ς' 1) ὁ Παῦλος λέγει: «Τὰ τέκνα ὑπακούετε εἰς τοὺς γονεῖς ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, διότι ***τοῦτο εἶναι δίκαιον***». Εἰς δὲ τὴν πρὸς Κολοσ. (γ'. 20) «......διότι τοῦτο εἶναι ***εὐάρεστον*** εἰς τὸν Κύριον». Καὶ τὰ δύο εἶναι πολὺ σπουδαῖα. Τὸ ἓν θέτει ἐνώπιον τῶν τέκνων τὴν ἀπόλυτον ἐπιταγὴν τοῦ δικαίου—διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ αἴτιοι τῆς ζωῆς μας, τὴν ὁποίαν—φυσικῶς—τόσον πολὺ ἀγαπῶμεν καὶ μὲ τόσην ἀγωνίαν ἐγκαταλείπομεν, κατ' ἀπόλυτον ἐπιταγὴν πρέπει νὰ τύχωσιν ὑπακοῆς καὶ τιμῆς. Ὁ νόμος εἶναι πάντοτε ἐπιβλητικὸς καὶ ἀδυσώπητος: τοῦτο εἶναι δίκαιον. Καὶ πᾶς ἐχέφρων καὶ συνετὸς καὶ ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὸ δίκαιον.

Τὸ ἕτερον ἐδάφιον ὁμιλεῖ μᾶλλον ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐπιταγῆς τῆς χάριτος: ***«Τοῦτο εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Κύριον».*** Ὁ πράττων τὸ εὐάρεστον εἰς τὸν Κύριον εἶναι εὐπρόσδεκτος εἰς Αὐτὸν — εἶναι ὁ ἔχων ἐλευθέραν τὴν προσαγωγὴν εἰς τὸν Πατέρα — εἶναι «ὁ οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ συμπολίτης τῶν ἁγίων».

Τί ἄλλο ἐπιδιώκομεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, εἰμὴ τὸ νὰ γίνωμεν ἢ τὸ νὰ ἤμεθα εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν; Καὶ ἰδοὺ ἓν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν τὸ προσὸν τοῦτο.

Εἶναι τοῦτο τὸ ***μόνον*** προσόν, δι' οὗ γινώμεθα ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν; Ὄχι, βεβαίως· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἤμεθα ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν, ἐὰν παραλείψωμεν τὸ καθῆκον τοῦτο. Διότι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς λέγει ῥητῶς, ὅτι ἐὰν τηρήσωμεν ὅλον τὸν νόμον καὶ πταίσωμεν εἰς ἓν σημεῖον ἢ εἰς μίαν ἐντολήν, εἴμεθα ἔνοχοι ὅλου τοῦ νόμου.

Φαίνεται ὅτι αὐτὸ τὸ σημεῖον σκανδαλίζει πολλούς, οἵτινες νομίζουν ὅτι

ἐὰν ἤθελον παραβῆ μίαν λεπτομέρειαν τοῦ νόμου, δὲν πρέπει νὰ ἦναι τόσον αὐστηρὸς ὁ Θεός, ὥστε νὰ τοὺς θεωρήσῃ ἐνόχους. Μοὶ φαίνεται ὅτι οἱ τοιοῦτοι λησμονοῦν τὰς κοσμικὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζοῦν. Κάθε νόμος πολιτικὸς κατακρίνει τόσον ἐκεῖνον, ὅστις παρέβη μίαν διάταξιν, ὅσον καὶ ἐκεῖνον ὅστις παρέβη πολλὰς διατάξεις. Ἐὰν δὲ αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἀνθρώπων ἦναι τοιαῦται, διατί ἆρά γε θέλομεν τὸν Θεὸν νὰ ἦναι κατώτερος τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν διεκδίκησιν τῶν ἐπιταγῶν Του;

Ἄλλως τε ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει ἐξασφαλίσει δι᾿ ὅλα, ἂν θέλωμεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς Αὐτὸν καὶ νὰ συμμορφώμεθα μὲ τὸ ἅγιόν Του θέλημα.

Ὅστις ἀγαπᾷ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν περισσότερον ἀπὸ κάθε συγγενῆ, φίλον, ἢ κάθε ἄλλον ἄνθρωπον, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀγαπᾷ τοὺς ὁμοίους του, τοὺς οἰκείους του, τοὺς γονεῖς καὶ ἀδελφούς του — νὰ μὴ ἐκτιμᾷ αὐτοὺς δι᾿ ὅ,τι εἶναι, δι᾿ ὅ,τι ἔκαμαν δι᾿ αὐτόν, καὶ δι᾿ ὅ,τι προσεπάθησαν νὰ ἐμφυτεύσουν εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Οἱ τοιοῦτοι μόνον ἐν τῇ ἀπείρῳ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς δύνανται ν᾿ ἀγαποῦν τοὺς γονεῖς των — δεικνύοντες τὴν πρέπουσαν στοργήν, τιμὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς των — ἐκπληροῦντες οὕτω τὴν θείαν δικαιοσύνην καὶ γινόμενοι ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν.

Ἀποτεινόμενος λοιπὸν πρὸς τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν λέγω:

Σεῖς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ κοινωνία ἔχει στρέψει τὴν προσοχήν της, διότι μετ᾿ ὀλίγον θὰ ἦσθε ἐνεργὰ μέλη αὐτῆς, ἐκτιμήσατε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ηὐτυχήσατε νὰ ἔχητε γονεῖς, οἵτινες ἐστήριξαν τὴν ζωήν των ἐπὶ τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Σωτῆρα καὶ οἵτινες δι᾿ αὐτήν των τὴν πίστιν ὑπέστησαν τόσα, ὅσα σεῖς δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, διότι ἀπολαμβάνετε θρησκευτικῆς ἐλευθερίας — ***οἵτινες*** προσεπάθησαν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις των νὰ παρέχωσιν εἰς ἐσᾶς μίαν Χριστιανικὴν ἀνατροφήν, στηριζομένην ἐπὶ τοῦ μακαρίου Εὐαγγελίου, καὶ οἵτινες νυχθημερὸν προσηύχοντο καὶ προσεύχονται διὰ σᾶς, διὰ νὰ γίνητε πιστοὶ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ.

Μὴ ἀπειθῆτε εἰς τοὺς γονεῖς σας, ὅταν συνιστῶσιν εἰς ὑμᾶς, ὅτι ἡ ταχυτέρα ὁδός, ἡ φέρουσα πρὸς τὴν πραγματικὴν εὐδαιμονίαν, ἐπίγειον καὶ οὐράνιον, εἶναι ἡ ἀνεπιφύλακτος ὑποταγὴ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἡ τελεία ἀπὸ τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ γηΐνου φρονήματος ἀπομάκρυνσις καὶ προσήλωσις εἰς τὸν Χριστόν.

Ὑπακούετε, τέκνα, εἰς τὴν φωνὴν αὐτὴν τῶν γονέων σας καὶ τιμᾶτε αὐτοὺς δι᾿ αὐτήν των τὴν σύστασιν, διὰ νὰ ἀποκτήσητε τὰς εὐλογίας, τὰς ὁποίας ὁ αἰώνιος Θεός, ὁ πλήρης ἀγάπης καὶ χάριτος, ὑπεσχέθη εἰς ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Π. Γ. Λογγινίδης

ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ἡ Ἁγία Γραφὴ σκοπὸν ἔχει νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν Θεὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ προσεγγίσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τῆς ὑπ' Αὐτοῦ διατεταγμένης ὁδοῦ—τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως.

Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ καθαρῶς πνευματικοῦ τούτου σκοποῦ ἀποκλείει εὐθὺς κάθε ἐλπίδα ὅτι εἰς τὰς σελίδας τῆς Γραφῆς θὰ εὕρῃ τις τὴν λύσιν τῶν διαφόρων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ὑπάγονται εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱστορίαν. Καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἱστορία, ἐν τούτοις, εἶναι καὶ αὐτὰ ἱερὰ τοῦ Θεοῦ βιβλία, καθ' ὅσον πᾶσα ἀλήθεια πηγάζει ἐξ Ἐκείνου, ὅστις εἶναι ἡ Ἀλήθεια.

Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ἐπιμένουν νὰ ζητοῦν εἰς τὴν Γραφὴν τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν νεωτέρων ἀποφάνσεων τῆς Ἐπιστήμης. Τὰ τρία μάλιστα πρῶτα κεφάλαια τῆς Γενέσεως ἀποτελοῦν ἔδαφος δριμυτάτων συζητήσεων μεταξὺ τῶν καταγγελλόντων αὐτὰ ὡς ὅλως ἀνακριβῆ καὶ ἐσφαλμένα, καὶ τῶν ἐξαρτώντων ὅλην τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Πεντατεύχου. Ἡ ἀληθὴς ἄποψις τοῦ ζητήματος εἶναι, ὅτι τὰ κεφάλαια ταῦτα τῆς Γενέσεως περικλείουν τὰς ὑψίστας ἐννοίας, τὰς ὁποίας δύναται νὰ χωρήσῃ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια. Διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν ὅμως περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἢ περὶ τῶν πρωτογενῶν μορφῶν τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν γεωλογίαν, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν ἀνθρωπολογίαν.

Τὰ πρῶτα κεφάλαια τῆς Γενέσεως ἐμφανίζουν εὐστόχως τὸν πνευματικὸν σκοπὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Παρουσιάζουν τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ ζωηρὰν εἰκονικὴν μορφήν, εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν πᾶσαι αἱ γενεαὶ δύνανται νὰ ἐννοήσουν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον—πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο, ἐὰν ἐδίδετο ἡ ἐξήγησις τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς γῆς δι' ὅρων ἐπιστημονικῶν, καθ' ὅτι ἡ ἔννοια τῶν φιλοσοφικῶν ὅρων δύναται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μεταβληθῇ καὶ νὰ μὴ ἦναι καταληπτὴ εἰς τὰς νεωτέρας γενεάς.

Ἡ ἀφήγησις τῆς Γενέσεως εἶναι ἀληθής, διότι διδάσκει τὴν ἀλήθειαν, ἡ δὲ μορφή, ἣν εἶναι περιβεβλημένη ἡ ἀλήθεια, εἶναι δευτερευούσης σημασίας, ἂν καὶ ἀκριβῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν σκοπόν της. Ὁ θέλων νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς προπατορικῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ στραφῇ πρὸς τὴν παλαιοντολογίαν, ἀλλὰ θὰ ἐξετάσῃ τὴν ἰδίαν του καρδίαν. Ἐκεῖ θὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκλογῆς δὲν ἐξασκεῖται πάντοτε· ὅτι ἐνῷ εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ τὸ ἀγαθόν, ἐκλέγει τὸ πονηρόν, ἐκπίπτων τοιουτοτρόπως ἀπὸ τοῦ προορισμοῦ του. Ἀναγνωρίζει πᾶς ἄνθρωπος καὶ συναισθάνεται, ὅταν ἁμαρτάνῃ, ὅτι προδίδει τὸν οὐράνιον Πατέρα του καὶ τὴν τιμὴν τῆς πνευματικῆς του καταγωγῆς.

Τὸ τρίτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως μᾶς δεικνύει τὴν πτῶσιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς πτῶσιν ἀπὸ τῆς ὁλοψύχου ἐπιδιώξεως τῆς τελειότητος. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον μᾶς ὑποδεικνύει Ἕνα, ὅστις μέλλει νὰ ἔλθῃ—τὸν μοναδικὸν καὶ τέλειον Ἄνθρωπον—τὸν μόνον ἐλεύθερον τοῦ ρύπους τῆς ἁμαρτίας, ἥτις ἐκηλίδωσε τὴν τελειότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Μᾶς τὸν δεικνύει ἐρχόμενον καὶ ἀποκαθιστῶντα

τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τὴν ἀρχικήν της προνομιοῦχον τελειότητα—τὸν δεικνύει ἀπολυτροῦντα καὶ ἐπαναφέροντα εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξαγνισθὲν καὶ ἔνδοξον.

Τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς πρέπει νὰ τὴν ζητήσωμεν ἐκεῖ, ὅπου τὴν ἔθεσεν ὁ Θεός. Οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς μεταδίδουν εἰς τοὺς ἀναγινώσκοντας τὴν Γραφὴν τὴν ἔννοιαν τῆς ἐμπνεύσεώς των. Ἦσαν διδάσκαλοι, ἔργον ἔχοντες νὰ ὁδηγήσουν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεόν, ὄχι νὰ διδάξουν πράγματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν εἶχον πνευματικὴν σημασίαν. Τὴν ἰσχυροτάτην δὲ ἐπιβεβαίωσιν τῆς θεοπνευστίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς εὑρίσκομεν εἰς τὴν ἰδίαν μας καρδίαν καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας, τὰς ὁποίας ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός.

Μεταξὺ τῶν ποικίλων διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, εἶναι καὶ θεσμοὶ παγκοσμίου κύρους καὶ ἐπικαιρότητος δι' ὅλας τὰς γενεάς. Εἶναι θεσμοὶ βασιζόμενοι εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς φύσεως, καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὐσιαστικὰς σχέσεις ἑκάστου ἀνθρώπου.

Τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης δὲν εἶναι κυρίως ἱστορία, ἀλλ' ὑπόδειξις τῆς ***χειρὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ,*** τῆς περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων θείας κρίσεως, τῆς ἐπιδράσεως τῆς θείας Προνοίας ἐπὶ τῶν τυχῶν τῶν ἀνθρώπων ἐν γένει, εἰδικώτερον δὲ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ἐκεῖ ἔχομεν τὸ θεῖον μέτρον τῆς σταθμίσεως τῆς ἀνθρωπίνης διαγωγῆς — τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιχειρήσεων εἴτε ἐθνικῶν εἴτε ὁμαδικῶν εἴτε ἀτομικῶν.Εἶναι ἡ ἐπίσημος ἐτυμηγορία τοῦ Θεοῦ, περὶ τῶν πράξεων ἑνὸς λαοῦ, πρὸς νουθεσίαν ὅλων τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Τὴν εἰκόνα τῶν παραστρατήσεων τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀποτυχίας αὐτοῦ ὡς ἔθνους, μετριάζει ἡ ἀνὰ πᾶν βῆμα ὑπόδειξις τοῦ Μεσσίου, ὅστις θὰ ἀνεστήλωνε τὸ ἐξευτελισθὲν ἰδανικὸν τῶν ἀπογόνων τοῦ πιστοῦ Ἀβραὰμ καὶ θὰ ἐπραγματοποίει πέρα πάσης ἀνθρωπίνης προσδοκίας τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ παραβάτου ἀνθρώπου εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐὰν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων ἡ Π. Διαθήκη ὑποδεικνύῃ τὸν Μεσσίαν ὡς τὸν Σωτῆρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, παρουσιάζει τὸν Θεὸν οὐχὶ μόνον ὡς ἀδέκαστον καὶ δίκαιον νομοθέτην καὶ τιμωρὸν τῶν παραβάσεων τοῦ Θείου Νόμου, ἀλλὰ καὶ ὡς Θεὸν ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν. Τοιοῦτον μᾶς τὸν παρουσιάζουν κυρίως οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ψαλμοί, οἱ ἐμπνευσθέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος Αὐτοῦ. Εἰς τὰς βιογραφικὰς δὲ ἀποτυπώσεις τῶν τυχῶν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ βλέπομεν τὴν βαθμιαίαν ἀποκάλυψιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ ὡς προετοιμάσαντος ὁδὸν σωτηρίας διὰ τὸν παραβάτην ἄνθρωπον.

Ἡ Π. Διαθήκη δὲν εἶναι μόνον ἀποκάλυψις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς χειρὸς τῆς Θείας αὐτοῦ Προνοίας, καθοδηγούσης τὰς ἀνθρωπίνας τύχας. Εἶναι καὶ ἀνθρώπινη ***δικογραφία,*** ἀποκαλύπτουσα εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὰς ἐφέσεις αὐτῆς πρὸς τὸ πονηρὸν καὶ τὸ ἀγαθόν. Ὁ μελετῶν ταύτην προσεκτικῶς δύναται νὰ γνωρίσῃ τοὺς ὁμοίους του εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς ἠθικῆς κλίμακος, Κυρίως ὅμως δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Θείας ἐπιρροῆς. Ἡ ἐπίδρασις αὐτη τοῦ Θεοῦ

ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐν τῷ παρελθόντι ἀνθρώπων ἀποτελεῖ λόγον ἐνισχύσεως τῆς πίστεως καὶ τοῦ θάρρους ὅλων τῶν ἐργαζομένων πρὸς ἐπέκτασιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Οἱ πρῶτοι ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανοί, ὄντες ἐξ Ἑβραίων, προσηύχοντο εἰς τὸν Ἑβραϊκὸν Ναὸν καὶ ἐτήρουν αὐστηρῶς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἰησοῦς. «Ὁ Πέτρος», λέγει ὁ Ὠριγένης εἰς τὸ κατὰ Κέλσου βιβλίον του, «Ἰουδαῖος καὶ πιστὸς εἰς τὰς ἰουδαϊκὰς παραδόσεις, περιεφρόνει ἐκείνους ἐκ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἔζων ἔξω τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ». «Μεταξὺ ἡμῶν τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τῶν ἄλλων Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι δὲν πιστεύουν εἰς αὐτόν, ἡ μόνη διαφορά μας εἶνε, ἂν ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ προαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως Μεσσίας» ἔλεγεν ὁ Πέτρος (κατὰ τὸν Ρενάν). «Ἐνόμιζον, λέγει ὁ Ρενάν, ὅτι ἡ ἄρνησις τοῦ Νόμου ἦτο ἀποστασία». Κατὰ ταῦτα οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ δὲν εἶχον ἄλλας ἑορτὰς ἀπὸ τὰς Ἰουδαϊκάς. Αἱ πρῶται Χριστιανικαὶ ἑορταὶ ὑπῆρξαν ἡ τοῦ Πάσχα καὶ ἡ τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλὰ καὶ αὗται ἑβραϊκαί, προσλαβοῦσαι ἀμιγῶς χριστιανικὸν περιεχόμενον καὶ διατύπωσιν.

Ἡ πρώτη ἀνεφέρετο διὰ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς «διαβάσεώς» των, ἢ τῆς «διαβάσεως» τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἀγγέλου πρὸ τῶν θυρῶν τῶν Ἑβραϊκῶν οἰκιῶν, ὅταν οὗτος ἐπῆλθε νὰ «παίσῃ τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων». Ἀληθῶς ἦτο αὐτὴ ἡ αἰγυπτιακὴ φυσιολατρικὴ ἑορτὴ τῆς «διαβάσεως» τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπὸ τοῦ νοτίου εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἡ αἰγυπτιαστὶ λεγομένη Πεσὰχ (= διάβασις), ὅθεν καὶ ἡ λέξις Φάσκα καὶ Πάσχα. Μετὰ χιλιετῆ διαμονὴν ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Ἑβραῖοι φεύγοντες συναπέφερον τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰ ριζωθέντα πλέον παρ' αὐτοῖς εἰς τὴν νειλωτικὴν κοιλάδα. Ὁ Μωϋσῆς μετουσίωσε τὴν ἑορτήν, δώσας εἰς αὐτὴν ἑβραϊκὸν περιεχόμενον καὶ εἰσαγαγὼν τυπικὸν ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς Ἐξόδου. Τὸ περίεργον εἶνε, ὅτι ἡ φαραωνικὴ ἐκείνη ἑορτὴ σώζεται ἀκόμη ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὀνομάζεται Σὰμ ἐλ Νεσσίμ. (= ἐαριναὶ πνοαί), τελεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Φελλάχων, Μουσουλμάνων ὄντων, τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ἰουλιανοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον εἶνε κινητόν. Ἡ φαραωνικὴ ἑορτὴ ἐκείνη ἐξῆλθε διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς μετὰ τῶν Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην καὶ ἐξεβραΐσθη εἰς Φάσκα, ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν ἐκχριστιανίσασα δι' Ἀλεξανδρείας εἰς Αἴγυπτον ὡς Πάσχα καὶ ἐπειδὴ ἐξεχριστιάνισαν καὶ οἱ Φελλάχοι μέχρι τῆς Νουβίας καὶ τοῦ Σουδὰν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διασκορπίζωνται εἰς τὴν ἐξοχὴν κατὰ τὴν Μεγ. Ἑβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα, τὴν ἀνέβαλον διὰ τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα, πάντοτε ἀγροτικὴν καὶ φυσιολατρικήν. Ἐκμουσουλμανίσαντες τὴν διατηροῦν ἀκόμη *κινητὴν* μετὰ τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ Ἰουλιανόν, οὗτινος μέχρι πέρυσιν ἐγίνετο χρῆσις ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας.

Ἡ δευτέρα ἑορτὴ—ἡ Πεντηκοστή, ἡ Ἑορτὴ τῶν Ἑβδομάδων—ἦτο ἀρχι-

κῶς ἡ ἑορτὴ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν τῆς γῆς. Βραδύτερον ὅμως κατήντησε νὰ θεωρῆται ὡς ἑορτὴ ἀναμνηστικὴ τῆς ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ καθόδου τοῦ Νόμου διὰ τοῦ Μωϋσέως. Μεγίστην παρ' Ἑβραίοις, τὴν υἱοθέτησεν ὁ Χριστιανισμὸς ἐξ Ἑβραίων συστὰς τὸ πρῶτον, μετουσιώσας τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀπὸ ἑβραϊκοῦ εἰς χριστιανικόν. Ἑορτάζομεν τὴν κάθοδον τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἐπὶ τοὺς μαθητάς.

Μέχρι τοῦ Δ' αἰῶνος οἱ Χριστιανοὶ ἑώρταζον αὐτὰς κατὰ τὰς Ἑβραϊκὰς ἡμερομηνίας τῶν πρωτογόνων των ἑορτῶν. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος διὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔλαβε δρακόντεια μέτρα ἵνα ἀποσπάσῃ τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς τελείως ἀπὸ τῆς Συναγωγῆς. Ἡ ἐγκύκλιος του περὶ τούτου ἐπιστολὴ σωζομένη παρ' Εὐσεβίῳ εἶνε πολὺ χαρακτηριστική.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας νὰ διατηρῇ τὰς προχριστιανικὰς ἑορτάς, μετουσιώνουσα τὸ περιεχόμενόν των, ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ ΣΤ' αἰῶνος.

Καὶ οἱ ἐξ Ἐθνικῶν Χριστιανοὶ ἐξηκολούθουν πολλὰς τῶν ἐθνικῶν των ἑορτῶν. Οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας πολλάκις ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποδεχθοῦν ἐθνικὰς ἑορτὰς ἐκχριστιανίζοντες αὐτάς. Καὶ ὄχι μόνον ἑορταὶ ἐθνικαὶ ἐξεχριστιανίσθησαν ἀλλὰ καὶ τελετουργίαι καὶ ἥρωες ἐθνικοί. Οὕτως ὁ Περσεὺς μετὰ τοῦ δράκοντος καὶ τῆς Ἀνδρομέδας ἔγινεν ἅγιος Γεώργιος.

Τὸν Γ' αἰῶνα ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, κέντρον πνευματικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐπιφανείων. Ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ἐμφάνισιν τῆς Θεότητος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν υἱοθέτησε ἀποδώσασα αὐτὴν εἰς μνήμην τῆς Βαπτίσεως καθ' ἣν ἡ θεότης ἐν τῇ τρισυποστάτῳ αὐτῆς ὁμοουσίᾳ ἐπεφάνη ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εὗρε τοῦτο φρόνιμον καὶ δυσανασχετοῦσα διότι οἱ ἐκχριστιανίσαντες Κέλται καὶ Γερμανοὶ ἐπέμενον ἑορτάζοντες τὴν πάροδον τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, ὅτε ὁ ἥλιος ἀναστρέφει πρὸς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ αἱ νύκτες ἀρχίζουν σμικρυνόμεναι, ὑποκατέστησε τὴν Ἐθνικὴν ἑορτὴν τῶν βορείων τούτων πιστῶν διὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς τρισυποστάτου θεότητος. Εἰς τὴν λοιπὴν χριστιανικὴν Ἀνατολὴν τὸ πρᾶγμα ἐγενικεύθη τόσῳ μᾶλλον εὐχερέστερον ὅσῳ οἱ Ἕλληνες ἑώρταζον ἤδη τὰ Θεοφάνεια, ἤτοι τὴν ἐν Δελφοῖς ἐμφάνισιν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀλλὰ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐπιφανείων ἔμενε πάντοτε τὴν 6 Ἰανουαρίου.

Ἐπικρατήσαντος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑφισταμένου ἀκόμη σοβαρὰν ἀντίδρασιν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰδίως ἐθνισμοῦ, αἱ ἑορταὶ εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐπισημοτάτων γεγονότων τῆς ἐπὶ γῆς διαμονῆς καὶ δράσεως τοῦ Χριστοῦ ἤρχισαν νὰ πολλαπλασιάζωνται. Φυσικὸν ἦτο νὰ γεννηθῇ τὸ ζήτημα τῆς ἑορτῆς τῆς ἐνσαρκώσεως καὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος.

Ἤρκει νὰ ὁρισθῇ ἡ ἡμερομηνία τῆς Γεννήσεως. Ἀλλὰ περὶ ταύτης ὑπῆρχον πολλαὶ γνῶμαι. Περὶ μεσοῦντα τὸν Γ' αἰῶνα Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς λέγει ὅτι «τινὲς ἔθεταν ταύτην εἰς τὴν 25 Παχὸν τοῦ ΚΗ' ἔτους Αὐγούστου, ἄλλοι εἰς τὴν 15 Τυβὶ τοῦ ΙΕ' ἔτους Τιβερίου καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ Γνωστικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Βασιλείδου. Ἄλλοι τὴν 11 Τυβί». Ἡ 11 Τυβὶ συνέπιπτε πρὸς τὴν 6 Ἰανουαρίου ἰουλιανοῦ. Ὁ Σῦρος Ἐφραὶμ καὶ οἱ Μ. Βασίλειος καὶ Γρηγόριος ὁ Θεο-

λόγος διετείνοντο ὅτι Θεοφάνεια καὶ Γέννησις ἦσαν δύο λέξεις σημαίνουσαι τὸ ἴδιον, ἐνῷ παρὰ Γνωστικοῖς Θεοφάνεια ἦσαν ἡ βάπτισις. Τὴν ταὐτότητα Θεοφανείων καὶ Γεννήσεως ἐδέχοντο καὶ ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Κύπρου Ἐπιφάνιος, ὅστις μάλιστα ἔγραφεν: «Ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη 11η Τυβὶ καὶ ἐβαπτίσθη 12η Ἀθὺρ πρὸ ἓξ ἰδῶν Νοεμβρίου, καθ' Ἕλληνας Δίου 8η, κατ' Ἀθηναίους Μεταγειτνιῶνος 7η (8 Νοεμβρίου)». Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἡ 8η Νοεμβρίου ἑωρτάζετο μέχρι τοῦ 432 ὡς ἡμέρα τῆς Γεννήσεως.

Ἡ 25η Δεκεμβρίου ἐπεκράτησε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Δύσιν, ὅπου τὴν ἡλιολατρικὴν πανήγυριν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ὑποκατέστησεν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς Γεννήσεως τοῦ πνευματικοῦ ἡλίου, τοῦ ἐνσαρκωθέντος δηλαδὴ Θεοῦ.

Ἐν τούτοις, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ 25 Δεκεμβρίου ἦτο κοινὴ ἑορτάσιμος ἡμέρα πάντων τῶν ἡλιολατρικῶν λαῶν Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, ἤτοι Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Αἱ Ἶσις καὶ Θέμις, τροφοὶ τοῦ Ἄμμωνος Ρᾶ, ἤτοι τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, ἐκαλοῦντο «Ἅγιαι Παρθένοι», ὁ δὲ Μακρόβιος λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ἐξέθετον οἱ Ἐθνικοὶ εἰς δημοσίαν λατρείαν τὸ ἄγαλμα τῆς Θέμιδος γαλουχούσης τὸν Βάκχον Ἥλιον. Τὸ «Χρονικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας» λέγει: «Οἱ Αἰγύπτιοι λατρεύουν ἕως σήμερον τὸν τοκετὸν Παρθένου καὶ τὰ Γενέσια τοῦ υἱοῦ της καὶ ἐκθέτουν εἰς τὴν δημοσίαν λατρείαν ἄγαλμα παριστᾶνον τὴν γέννησιν ταύτην ἐντὸς κόγχης. Ὅταν δὲ ὁ Πτολεμαῖος τοὺς ἠρώτησε περὶ τῆς λατρείας ταύτης, τῷ ἀπήντησαν ὅτι εἶναι μυστήριον διδαχθὲν εἰς τοὺς προγόνους των ὑπὸ σεβασμίου ἱεροφάντου». Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο μεμονωμένον εἰς τὴν Αἴγυπτον, διότι τὸ ἴδιον συνέβαινε παρὰ τοῖς Μιθραϊσταῖς καὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀδόνιδος. Ὁ Ἱερώνυμος παρεπονεῖτο ὅτι οἱ εἰδωλολάτραι ἐπανηγύριζον οὕτω τὴν γέννησιν τοῦ Ἀδόνιδος εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ.

Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ἐν Καΐρῳ ἰατροῦ Φουκὲ εἴδομεν μικρὰς πηλίνας παραστάσεις τῆς Θέμιδος καὶ Ἴσιδος γαλουχουσῶν τὸν υἱόν των. Νομίζει κανεὶς ὅτι βλέπει τὴν Θεοτόκον «βαστάζουσαν τὸν τὰ πάντα βαστάζοντα»· ἡ κεφαλὴ τῶν θεαινῶν καλύπτεται ὑπὸ πέπλου, ὅστις ἀφήνει τὸ πρόσωπον ἀνοικτὸν καὶ πίπτει χαριέντως ἐπὶ τῶν ὤμων. Τὰς ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ Δελτίον τοῦ ἐν Καΐρῳ Ἑλληνικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου «Ἑλλήνιον», τὸ ἓν μάλιστα εἶχεν ἐπιγραφὴν ἀξιολογωτάτην διὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην.

Ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐγεννήθη κατὰ Δεκέμβριον, τὸ συνάγομεν ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ποιμένες «ἠγραύλουν», δηλαδὴ ἠγρύπνουν τὴν νύκτα εἰς τὸ ὕπαιθρον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐν χειμῶνι δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς ὕψος 800 μ. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀπογραφή, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἦλθον ἐκ Ναζαρὲτ εἰς Βηθλεὲμ διὰ μέσου ὀρεινῆς χώρας, δὲν ἦτο δυνατὴ ἐν χειμῶνι.

Τὴν 25 Δεκεμβρίου ἀπὸ τὴν Δύσιν ἐδέχθησαν καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν, δι' οὓς λόγους εἴπομεν. Πάντως ἐπεκράτησε χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὅστις καὶ ἐν τούτῳ εὗρεν ἰσχυροτάτην λαϊκὴν ἀντίδρασιν.

Ἐὰν τὰ ἐν τῇ Δύσει ἔθιμα τῆς ἑορτῆς τῶν Γεννεσίων (Natalis) δὲν ἐπεκράτησαν εἰς τὴν Ἀνατολήν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορὰν τῆς κοινωνικῆς διαίτης τῶν λαῶν.

Γ. Δ. Ἀρβανιτάκης

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Συνέχεια)

Κυπριανὸς (200—250 μ. Χρ.)

Ὁ μέγας οὗτος Πατὴρ καὶ μάρτυς ἐγεννήθη ἐν Καρχηδόνι τῆς Ἀφρικῆς ἐκ πλουσίας καὶ ἐπισήμου Ρωμαϊκῆς οἰκογενείας. Περὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ζωῆς του δὲν ἱστορεῖταί τι ἄξιον σημειώσεως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο ἐπιμελὴς περὶ τὴν μάθησιν καὶ ἐσπούδασε μετὰ ζήλου τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, κυρίως τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, μεθ' ὃ μετῆλθεν ἐν Καρχηδόνι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου τῆς ρητορικῆς, περὶ τὴν ὁποίαν ἠσχολοῦντο τότε οἱ ἐπιφανέστεροι ἄνδρες. Διὰ τοῦ ἔργου τούτου αὐξήσας τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον περιουσίαν, ἣν ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τοῦ πατρός του, ἤρχισε νὰ ζῇ βίον τρυφηλὸν καὶ ἔκδοτον εἰς κοσμικὰς ἀπολαύσεις. Ὡς ὁ ἴδιος βραδύτερον ὡμολόγει, ὁ νεανικός του βίος δὲν ὑπῆρξεν ἀκηλίδωτος, ἀλλ' εἰς τὴν κατωφέρειαν ταύτην τὸν ἐσταμάτησε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Παρ' αὐτῷ κατῴκει σεβάσμιός τις ἱερεύς, Καικίλιος καλούμενος, ὅστις, ἀποκτήσας τὴν εὔνοιαν τοῦ Κυπριανοῦ, ἡρμήνευεν εἰς αὐτὸν τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν προέτρεπεν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Ἀλλ' ὁ Κυπριανὸς ἐπάλαισεν ἀκόμη πολὺν χρόνον πρὸς ἑαυτόν, ἕως οὗ παραδώσῃ τὴν καρδίαν του εἰς τὴν Θείαν χάριν. Ἐπὶ τέλους ὅμως ὑπερνικήσας πᾶν ἐμπόδιον, ἐνεκολπώθη τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁπότε, διανείμας τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ὑποβαλὼν ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν διηνεκοῦς ἁγνείας, ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 245 ἢ 246, ἐπονομασθεὶς Καικίλιος εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν διδάσκαλόν του.

Μετὰ τὸ βάπτισμα δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ λαϊκός, ἀλλὰ παρακληθεὶς ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος· ὅτε δὲ ἀπέθανεν ὁ ἐπίσκοπος Καρχηδόνος Δονᾶτος, ἐζητήθη νὰ γίνῃ διάδοχος αὐτοῦ, μολονότι ἦτο ἀκόμη νέος κατά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν Χριστιανικὴν πεῖραν. Ὁ Κυπριανὸς ὅμως μὴ θεωρῶν ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ ἐπισκοπικοῦ ὑπουργήματος, ἔφυγε καὶ ἐκρύβη· ἀλλ' ὁ λαός, μαθὼν τὸ κρησφύγετον αὐτοῦ, ἐπολιόρκησε τὴν οἰκίαν καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ δεχθῇ, ἕως οὗ ἠναγκάσθη νὰ συγκατανεύσῃ. Ἡ πάνδημος αὕτη ἐκλογή του δυσηρέστησε πολλοὺς ἀρχαιοτέρους πρεσβυτέρους, οἱ ὁποῖοι ἤλπιζον νὰ προτιμηθῶσιν αὐτοί. Καὶ προσεπάθησε μὲν ὁ Κυπριανὸς νὰ τοὺς ἐξεμενίσῃ διὰ τῆς καλοκαγαθίας καὶ ταπεινοφροσύνης του, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν εἰς τοῦτο, διότι ἐκεῖνοι βραδύτερον, εὑρόντες εὐκαιρίαν, δὲν ἐδίστασαν νὰ τὸν ἐκδικηθῶσιν.

Ἀπὸ τῆς προσχωρήσεώς του εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ὁ Κυπριανὸς ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Καὶ ἵνα ἐμβαθύνῃ περισσότερον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἀνέγνωσε πάντα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γραφέντα Χριστιανικὰ συγγράμματα. Ταχέως ἐφημίσθη ὄχι μόνον διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ τὸν ἱερόν του ζῆλον διὰ τὴν Χριστ. ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν αὐστηρότητά του περὶ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν εὐταξίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

῾Η ἀνύψωσις τοῦ Κυπριανοῦ εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα δυσηρέστησε μεγάλως καὶ τοὺς ᾿Εθνικούς. ῞Οθεν κατὰ τὸ ἔτος 250, ὅτε ὁ Δέκιος ἐγένετο Ρωμαῖος αὐτοκτράτωρ καὶ ὠξύνθη πάλιν τὸ κρατικὸν καὶ λαϊκὸν μῖσος κατὰ τῶν Χριστιανῶν, εἰς τὰ ἱπποδρόμια καὶ τὰ ἀμφιθέατρα τῆς Καρχηδόνος ἠκούετο ἡ κραυγή: «῾Ο Κυπριανὸς εἰς τοὺς λέοντας!» Ζητηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ μὴ εὑρεθείς, ἐτέθη ὑπὸ προγραφήν, ἀλλ᾿ ἡ Θεία Πρόνοια ηὐδόκησε νὰ ὑπεκφύγῃ τότε τὸν διωγμὸν καὶ νὰ κρυβῇ μετά τινων ἄλλων πιστῶν εἰς ἀσφαλὲς μέρος. ᾿Αλλὰ καὶ κρυπτόμενος διετήρησε τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ποιμνίου του, γράφων ἐπιστολὰς πρός τινας πρεσβυτέρους καὶ δύο ἐπισκόπους, οἵτινες ἀνεδέχθησαν ἀντ᾿ αὐτοῦ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ κυβερνῶν οὕτω τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας του.

᾿Εκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἐπὶ αὐτοκράτορος Δεκίου διωγμὸς ἐχαλάρωσεν ὄχι ὀλίγον τὸ Χριστιανικὸν φρόνημα γενικῶς, ἀλλ᾿ ἰδίως εἰς τὴν Καρχηδόνα. Μετὰ πολλῆς εὐκολίας παρεπείθοντο οἱ Χριστιανοὶ εἰς εἰδωλοθυσίας ἢ ἠγόραζον ψευδῆ ἔγγραφα πιστοποιοῦντα ὅτι ὑπήκουσαν δῆθεν εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα τῆς συμμορφώσεως πρὸς τὴν ᾿Εθνικὴν θρησκείαν. Αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι κατόπιν ἐζήτουν τὴν εὔνοιαν τῶν ἐν φυλακῇ Χριστιανῶν μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν καὶ ἐλάμβανον παρ᾿ αὐτῶν ἀφέσεις ἐγγράφους, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριζόμενοι, ἄνευ μετανοίας διὰ τὴν ἀποστασίαν των, ἐζήτουν νὰ γίνωσι δεκτοὶ πάλιν εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς ᾿Εκκλησίας. ῾Ο Κυπριανὸς κατεπολέμησε ζωηρῶς τὴν ἀσέβειαν ταύτην· ἀλλ᾿ οἱ παλαιοὶ ἀντίζηλοί του, καὶ μάλιστα κάποιος Φηλικίσσιμος καὶ Νοουᾶτος καὶ ἄλλοι τέσσαρες πρεσβύτεροι, εὗρον εὐκαιρίαν νὰ συμπήξουν μερίδα ἐν τῇ ᾿Εκκλησίᾳ κατὰ τοῦ Κυπριανοῦ, προσεταιριζόμενοι ἀκριβῶς τὴν σωρείαν τῶν ἐκπεσόντων Χριστιανῶν. ῾Η ἐκ τούτου προκύψασα ταραχὴ καὶ διάστασις, ἂν καὶ ἐπὶ τέλους κατεστάλη, ἀφορισθέντων τῶν τῆς φατρίας ταύτης, ἀνέβαλε τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κυπριανοῦ μέχρι τοῦ ἔτους 251.

᾿Επανελθὼν ἐπὶ τέλους, εὐθὺς συνεκάλεσε σύνοδον τῶν ἐπισκόπων τῆς ᾿Αφρικῆς, ἥτις ὥρισε μὲν ἐπιεικῆ συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ἐκπεσόντας, ἀλλ᾿ ἔθεσεν ὡς ὅρον τῆς συγκαταβάσεως ταύτης πλήρη καὶ εἰλικρινῆ μετάνοιαν διὰ τὴν ἀποστασίαν καὶ αὐστηρὰν περίοδον δοκιμασίας, πρὶν ἢ γίνωσι πάλιν δεκτοὶ οἱ μετανοοῦντες εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς ᾿Εκκλησίας.

Περὶ τὸν ἴδιον ἐκεῖνον καιρὸν ἐξερράγη σχίσμα τι εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ Νοουατιανός, ἀντιπράττων τὸν ἐκεῖ ἐπίσκοπον Κορνήλιον, προεχειρίσθη καὶ αὐτὸς ὑπό τινων φατριαστῶν ἐπίσκοπος καὶ ἐκίνησε πάντα λίθον ὅπως κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος του τοὺς ἐπισκόπους τῆς ᾿Αφρικῆς καὶ ἰδίως τὸν Κυπριανόν. ᾿Αλλ᾿ οὗτος, πληροφορηθεὶς ἀκριβῶς περὶ τοῦ πράγματος, ὄχι μόνον ὑπεστήριξε τὸν Κορνήλιον, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ πείσῃ καὶ τὰς ἄλλας ἐν ᾿Αφρικῇ ἐκκλησίας νὰ ταχθῶσι μὲ τὴν γνώμην του καὶ οὕτω νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἑνότητα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης.

Κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐπῆλθε νέα καὶ διπλῆ δοκιμασία ἐπὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς ᾿Αφρικῆς—ὁ λοιμὸς καὶ ὁ διωγμὸς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γάλλου. ῾Ο δὲ Κυπριανὸς τότε συγκαλέσας νέαν σύνοδον ἠθέλησε, χάριν ἑνοποιήσεως τῶν

Χριστιανῶν, νὰ μετριάσῃ τὰς προηγουμένας αὐστηρὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν ἐκπεσόντων οὕτως, ὥστε νὰ δεχθῇ εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς Ἐκκλησίας πάντας τοὺς μέχρι τότε δείξαντας τεκμήρια ἀληθοῦς μετανοίας, πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν εἰς τὴν προκειμένην δεινὴν δοκιμασίαν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος προητοιμάσθη διὰ τὸν θάνατον καὶ ἠθέλησε διά τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματός του νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ ποίμνιόν του.

Πράγματι ὁ λοιμός, μία φοβερὰ καὶ κεραυνοβόλος ἐπιδημία, ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Καρχηδόνα· πανικὸς κατέλαβεν ὁλόκληρον τὸν πληθυσμόν. Πάντες ὅσοι ἠδύναντο ἔφευγον· οἱ νεκροὶ καὶ οἱ ἡμιθανεῖς ἔκειντο σωρηδὸν εἰς τὰς ὁδούς· διὰ τὸν φόβον τοῦ μολύσματος ἔπαυσε πᾶσα φροντὶς διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ὁ ἐνταφιασμὸς τῶν νεκρῶν, ἡ δὲ δυσώδης ἐκ τῶν ἀτάφων πτωμάτων ἀτμόσφαιρα καθίστα τὴν ἐπιδημίαν ἔτι φοβερωτέραν.

Τότε ὁ Κυπριανός, συγκαλέσας τὴν κοινότητα αὐτοῦ, ἐξήγησεν εἰς αὐτοὺς τὸ καθῆκον τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης ὄχι μόνον ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ πίστει, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῶν διωκτῶν καὶ ἐχθρῶν. Ἡ ὑψηλὴ καὶ εὐγενὴς αὐτὴ προτροπὴ τοῦ ἐπισκόπου τόσον ἠλέκτρισε τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας, ὥστε διεμοιράσθησαν τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας· καὶ οἱ μὲν εὔποροι κατέβαλον προθύμως μεγάλα χρηματικὰ ποσά, ἄλλοι δὲ ἀνέλαβον τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἄλλοι τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν καὶ τὸν καθαρισμὸν τῆς πόλεως. Τότε ἀμέσως ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐξηφανίσθη, καὶ ἡ ἀγάπη ἐπεδαψιλεύετο ἀδιακρίτως εἰς πιστοὺς καὶ ἀπίστους· ἡ δὲ αὐτοθυσία καὶ φιλανθρωπία αὕτη τῶν Χριστιανῶν τῆς Καρχηδόνος ἐν μέσῳ διωγμοῦ δεινοῦ ἐμάλαξε τὰς καρδίας καὶ τῶν σκληροτέρων Ἐθνικῶν διωκτῶν των. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη φιλαλληλία τοῦ Κυπριανοῦ καὶ τῶν πιστῶν του δὲν περιωρίσθη μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Καρχηδόνος· διότι ὅταν μετ' ὀλίγον ἐπίσκοποί τινες τῆς Νουμιδίας ἐμήνυσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν Καρχηδόνος ὅτι πολλοὶ Χριστιανοὶ τῶν ἐκκλησιῶν των ᾐχμαλωτίσθησαν ὑπὸ ληστρικῶν συμμοριῶν, ὁ Κυπριανὸς διέταξε νὰ γίνῃ εἰδικὸς ἔρανος εἰς τὴν ἐκκλησίαν του καὶ τὸ προϊὸν τοῦ ἐράνου τούτου, περὶ τὰς 160,000 σηστερτίων (περίπου 465,000 δραχμῶν σημερινῶν), ἀπέστειλε πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἐκείνας ἐκκλησίας ὡς λύτρα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλωτισθέντων.

Ὅτε ἐπὶ αὐτοκράτορος Βαλεριανοῦ ἐμετριάσθη ἐπ' ὀλίγον καιρὸν ὁ διωγμός, ὁ Κυπριανὸς ἀφιέρωσε τὰς φροντίδας του πρωτίστως εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ὑπὸ τῶν διωγμῶν καὶ σχισμάτων σαλευθεῖσαν τάξιν καὶ πειθαρχίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεκάλεσε διαφόρους συνόδους (253—256 μ. Χρ.) καὶ συνέγραψεν ἔργα τινα. Δυστυχῶς καὶ πάλιν ἀνεφύησαν διχόνιαι εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἐψυχράνθησαν ἐπί τινα χρόνον αἱ φιλικαὶ αὐτοῦ σχέσεις πρὸς τὰς ἐκκλησίας ἐκείνας. Ἡ κυριωτέρα διαφωνία ἠγέρθη περὶ τὸ ζήτημα τοῦ βαπτίσματός τῶν αἱρετικῶν. Εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐν γένει αἱ ἐκκλησίαι δὲν ἀνεγνώριζον τὸ βάπτισμα τοῦτο καὶ ἀνεβάπτιζον τοὺς ἐξ αἱρέσεως προσερχομένους εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Τοὐναντίον οἱ ἐν Ρώμῃ Χριστιανοί, πρᾳότερον σκεπτόμενοι, παρεδέχοντο ὡς ἔγκυρον πᾶν βάπτισμα γενόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Τριάδος. Αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀφρικῆς ἠκο-

λούθησαν μᾶλλον τὴν γνώμην τῶν ἐν Ῥώμῃ ἀδελφῶν, ἂν καὶ 70 Ἀφρικανοὶ ἐπίσκοποι, συνελθόντες εἰς σύνοδον ἐν Καρχηδόνι, ἐτάχθησαν πρὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην. Ἀλλὰ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἠνείχοντο ἀλλήλους εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἕως οὗ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης Στέφανος, ὑπὸ τυφλοῦ ζήλου καὶ φιλαρχίας κινούμενος, διέρρηξε τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην καὶ ὡραίαν ἀνοχήν, κηρύξας κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 253 τοὺς ἐπισκόπους τῆς Μ. Ἀσίας ἀποβλήτους τῆς κοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὀνομάσας αὐτοὺς «ἀναβαπτιστάς». Τοῦτο δυσηρέστησε τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς καὶ συνῆλθον ἐν Καρχηδόνι δύο διαδοχικαὶ σύνοδοι, ἡ μία ἐκ 18, ἡ ἄλλη ἐξ 71 ἐπισκόπων, αἵτινες ἐνέκριναν τὴν γνώμην τοῦ Κυπριανοῦ, ὅτι τὸ βάπτισμα τὸ ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν διδόμενον δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς ἔγκυρον, καὶ ἀπέστειλαν ἐπιτροπὴν ἐπισκόπων εἰς Ῥώμην πρὸς συζήτησιν μετὰ τοῦ Στεφάνου. Ἀλλ' οὗτος οὔτε ἐδέχθη κἂν τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην εἰς ἀκρόασιν, ἀπηγόρευσε δὲ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν να ἐπικοινωνήσῃ μετ' αὐτῶν. Τότε ὁ Κυπριανὸς τὸ ἔτος 256 συνεκάλεσεν ἐν Καρχηδόνι καὶ τρίτην σύνοδον ἐξ 87 ἐπισκόπων, ἥτις καὶ αὐτὴ συνεφώνησε πρὸς τὰς δύο προγενεστέρας συνόδους.

Ὁ Κυπριανὸς εἶχε συμπληρώσει δεκαετῆ ὑπέροχον ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτε ἐπεφάνη καὶ δι' αὐτὸν ὁ στέφανος τοῦ μαρτυρίου. Διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορος Βαλεριανοῦ, ἐκδοθὲν τῷ 257 μ. Χρ., ἔθεσεν εἰς κίνησιν νέον διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν. Ὁ ἀνθύπατος Πατέρνος, ἐπειδὴ ὁ Κυπριανὸς ἠρνήθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν βασιλικὴν διαταγήν, τὸν ἐξώρισεν εἰς Κούρουβιν, ἐπαρχικὴν τῆς Ἀφρικῆς κωμόπολιν. Ἡ ἐξορία αὕτη ἀληθῶς δὲν διήρκεσε πολὺ διότι ὁ διάδοχος τοῦ Πατέρνου ἀνθύπατος Γαλέριος Μάξιμος τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἐπισκοπήν του. Ἀλλὰ βραχεῖα ἐπίσης ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ ποιμνίου του, διότι μετ' ὀλίγον ὁ Μάξιμος, εὑρισκόμενος τότε δι' ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πόλιν Ὑτίκην, διέταξε νὰ παραπέμψουν ἐκεῖ τὸν Κυπριανὸν ὅπως δικασθῇ. Οὗτος, φρονῶν ὅτι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἔζησε καὶ ἐκήρυξε καὶ εἰργάσθη, ἐκεῖ ἔπρεπε καὶ νὰ ὑποστῇ τὸ μαρτύριον, ἐκρύβη ἵνα ὑπεκφύγῃ τὴν μεταφοράν, ἕως οὗ ἐπιστρέψῃ ὁ ἀνθύπατος εἰς Καρχηδόνα. Μόλις δὲ ἐπέστρεψεν οὗτος, ὁ Κυπριανὸς ἐξῆλθε τοῦ κρησφυγέτου του καὶ συνελήφθη. Εἰς ὅλην τὴν Καρχηδόνα ἐγένετο τότε κίνησις μεγάλη. Οἱ Χριστιανοὶ προέπεμψαν τὸν ποιμένα των εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἐφυλακίσθη, καὶ ἠγρύπνησαν μαζύ του ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα. Τὴν ἐπαύριον διέταξεν ὁ ἀνθύπατος νὰ φερθῇ εἰς τὸ δικαστήριον· ἡ δίκη ὑπῆρξε σύντομος καὶ ἐξεδόθη ἀπόφασις ὅπως ὁ ἐπίσκοπος Θάσκιος Κυπριανὸς ἀποκεφαλισθῇ. «Εὐχαριστῶ σοι, Θεέ!» ἀνεφώνησεν ὁ Κυπριανός, ὅταν ἤκουσε τὴν καταδίκην του ταύτην, τῆς ὁποίας καὶ διετάχθη ἡ ἄμεσος ἐκτέλεσις. Πλῆθος ἄπειρον λαοῦ τὸν συνώδευσε μέχρι τοῦ τόπου τοῦ μαρτυρίου. Ἐκεῖ ὁ Κυπριανός, ἀφοῦ προσηυχήθη, ἐξεδύθη μόνος καὶ ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς, ἐδέθησαν δὲ αἱ χεῖρές του ὑπό τινος τῶν πρεσβυτέρων του. Ἀφοῦ δὲ διέταξε νὰ μετρήσωσιν εἰς τὸν δήμιον 45 χρυσᾶ νομίσματα, γονυπετήσας ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ἀναμένων τὸ μοιραῖον κτύπημα. Οἱ Χριστιανοὶ ἥπλωσαν περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πανία, ἵνα δεχθῶσι τὸ αἷμα τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῶν ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος. Τέλος ὁ δήμιος, μὲ τρέμουσαν χεῖρα, ἐσήκωσε τὸ ξίφος καὶ ἡ σεβασμία κεφαλὴ ἐκυλίσθη κατὰ γῆς, τὴν 14 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 258.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Κυπριανοῦ διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας: Τὰς ***πραγματείας*** καὶ τὰς ***ἐπιστολάς***. Τῆς πρώτης κατηγορίας τὰ κυριώτερα εἶναι: ***Περὶ χάριτος Θεοῦ, Περὶ τῆς ματαιότητος τῶν εἰδώλων, Μαρτυρίαι κατὰ Ἰουδαίων, Περὶ τῶν ἐκπεσόντων, Περὶ τοῦ θνητοῦ, Περὶ τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, Προτροπὴ εἰς μαρτύριον, Περὶ ἔργων καὶ ἐλεημοσύνης, Περὶ ὑπομονῆς, Περὶ ζηλοτυπίας καὶ φθόνου*** καὶ ***Περὶ ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας***. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον παρουσιάζεται ὁ Κυπριανὸς ὡς εἷς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων συνηγόρων τοῦ πρωτείου τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἱδρυθείσης ὑπὸ τοῦ «κορυφαίου τῶν ἀποστόλων» Πέτρου.

Αἱ διασωθεῖσαι ***ἐπιστολαὶ*** τοῦ Κυπριανοῦ, ἀνερχόμεναι εἰς 81, ἀποτελοῦσι πολύτιμον πηγὴν πληροφορίας περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀφρικῆς τοῦ 3ου αἰῶνος, καὶ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς των τάξεως καὶ λατρείας.

ΚΛΕΩΝ

Διήγημα

Ἐκ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τοῦ 3ου αἰῶνος μ. Χρ.

Ὄχι μακρὰν τῆς ἱστορικῆς μητροπόλεως τῆς Αἰγύπτου, Ἀλεξανδρείας, μία ἀρχοντικὴ ἔπαυλις ἐδέσποζε τοῦ Νείλου. Ἦτο ἡ κατοικία τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Γαΐου Σερτωρίου.

Τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἡ ἱστορία μας, ὁ στρατηγὸς ἀνεπαύετο μετὰ τὸ μεσημβρινὸν γεῦμα εἰς τὴν σκιὰν τῆς ὑψηλῆς στοᾶς τῆς οἰκίας του. Ὀλίγον παρὰ πέραν, δύο παιδία ἔπαιζον εἰς τὴν σκιερὰν δροσιὰν τοῦ κήπου.

Ὁ κῆπος εἶχε καὶ αὐτὸς κάποιαν ὄψιν στρατιωτικῆς αὐστηρότητος. Οἱ κανονικοί του διάδρομοι ὡς ἀκτῖνες διεκλαδοῦντο ἀπὸ ἕνα κεντρικὸν μεγαλοπρεπῆ μαρμάρινον πίδακα, ὅπου τὸ ὕδωρ ἔπιπτε διαρκῶς εἰς πλατεῖαν στρογγύλην δεξαμενήν. Ἀλλ' ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δροσερότης τῆς φυτείας, ὑπὸ τὸν θερμὸν οὐρανὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ μὲ τὸ ἄφθονον ὕδωρ τοῦ Νείλου, ἐμετρίαζον τὴν αὐστηρότητα τῶν γραμμῶν. Τὰς σειρὰς τῶν ὑψηλῶν φοινίκων καὶ κυπαρίσσων συνέδεον περιπλοκάδες, σχηματίζουσαι στέγην δροσεράν, καταφύγιον ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ὑποκάτω δὲ τούτων ἡπλοῦτο πράσινος τάπης χλόης μὲ ἀνθισμένας ἀναδενδράδας, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὁποίων ὑψοῦντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὡς εἶδος φρουρῶν τῆς τερπνῆς ἐκείνης περιοχῆς, λεπτοὶ ὀβελίσκοι καὶ χιονόλευκα ἀγάλματα.

Ἀφοῦ ἀπηύδησαν νὰ παίζουν, τὰ παιδία ἐκάθησαν νὰ ἀναπαυθοῦν. Δὲν ἦσαν τῆς αὐτῆς ἡλικίας· ἡ μικρὰ κόρη ἦτο πολὺ νεωτέρα τοῦ συντρόφου της, ὅστις ἔπαιζε μετ' αὐτῆς, ὡς παίζει μεγαλείτερον μὲ μικρότερον παιδίον. Δὲν ἦσαν ἀδέλφια· ὁ παῖς ἦτο Ἕλλην, ἡ κορασὶς Ρωμαία, θυγάτηρ τοῦ στρατηγοῦ, τὸ χάρμα τῆς ζωῆς του. Εἰς τὴν ἤρεμον καὶ γλυκεῖαν ἔκφρασιν τῶν ὀφθαλμῶν

τοῦ παιδός, τὴν σταθερότητα τῶν γραμμῶν τῶν χειλέων καὶ τὰς ἀξιοπρεπεῖς κινήσεις τοῦ εὐρύθμου σώματός του, ἔβλεπε κανεὶς ὅλην τὴν χάριν καὶ τὴν σοβαρότητα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἐνῷ ἡ μικρά, ὅλη χαρὰ καὶ εὐκινησία, ἦτο τύπος Ἰταλικός.

Ὁ παῖς, ὅστις ὀνομάζετο Κλέων, ἐστάθη ἀκουμβισμένος εἰς τὴν βάσιν ἑνὸς συμπλέγματος παριστῶντος τὴν Ἄρτεμιν· ἡ μικρὰ Μαΐα ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς χλόης καὶ ἤρχισε νὰ κόπτῃ ἄνθη διὰ νὰ πλέξῃ στέφανον.

— «Εἰπέ μου τίποτε διὰ τοὺς θεοὺς τῆς πατρίδος σου, Κλέων», εἶπε παρακλητικῶς.

Ὁ Κλέων εὐθὺς ἤρχισε νὰ διηγῆται ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, πῶς οἱ θεοί, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ κόσμου, ἔζων μαζὺ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, καί τινας ἐξ αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἠγάπησαν περισσότερον διὰ τὰ ἀνδραγαθήματά των, τοὺς μετέφεραν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τοὺς οὐρανούς, ὅπου λάμπουν μεταξὺ τῶν ἀστέρων. Τὸν διέκοψεν ἐδῶ ἡ Μαΐα:

— «Ἐλπίζω νὰ μὴ μᾶς ἀγαπήσουν ἔτσι ἡμᾶς οἱ θεοί», εἶπε δειλὰ δειλά, προσηλώνουσα βλέμμα ἀνησυχίας ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Κλέωνος.

— «Διατί, Μαΐα;»

— «Διότι προτιμῶ νὰ ἦμαι ὅ,τι εἶμαι ἐδῶ κάτω, παρὰ νὰ λάμπω ἐκεῖ 'πάνω, μόνη μου, τόσον μακρὰν ἀπὸ ὅλους ποῦ ἀγαπῶ».

— «Καλά, ἀλλὰ σκέψου ὅτι οἱ ἀστέρες ἐκεῖνοι φέγγουν καὶ φωτίζουν τὸν κόσμον. Ὅλοι, ὅσοι τοὺς βλέπουν, τοὺς θαυμάζουν, ὅπως καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς».

— «Ἐγὼ ὅμως, προτιμῶ νὰ ἦμαι ἐδῶ, νὰ παίζω μαζύ σου καὶ νὰ μοῦ λέγῃς ἱστορίες. Νὰ κάθωμαι εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου, ποῦ μὲ ἀγαπᾷ. Ὄχι νὰ ἦμαι μὲ τοὺς θεούς, ποῦ δὲν τοὺς ξεύρω!»

— «Αὐτὸ τὸ λέγεις, διότι εἶσαι γυναῖκα. Δὲν καταλαμβάνεις τί θὰ εἰπῇ δόξα».

Ἡ Μαΐα ἔμεινε σιωπηλὴ ἐπί τινα λεπτά, διευθετοῦσα τὰ ἄνθη εἰς τὸν στέφανόν της. Ἔπειτα ἠρώτησε:

— «Καὶ τί εἶναι ἡ δόξα;»

Ὁ Κλέων, ἀντὶ ἐξηγήσεως, ἤρχισε πάλιν νὰ τῆς ὁμιλῇ περὶ τῶν θεῶν. Τῆς διηγήθη τὰς μάχας των μὲ τοὺς Τιτᾶνας — τοὺς ἀντάρτας ἐκείνους γίγαντας, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ἐνικήθησαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ ἐσκεπάσθησαν μὲ ὄρη καὶ βουνὰ καὶ μένουν φυλακισμένοι διὰ παντός, ζωντανοί. Οἱ ἀναστεναγμοί των ἀκούονται ἐνίοτε τὴν νύκτα, ὅταν, χωρὶς νὰ φυσᾷ ἄνεμος, κινοῦνται οἱ κλάδοι καὶ τρέμουν τὰ φύλλα τῶν δένδρων, καὶ βοὴ ὑπόκωφος ἀκούεται ἀπὸ τὰς κοιλάδας καὶ τοὺς βράχους. Καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη ἐνίοτε σείεται ἡ γῆ, ὅταν οἱ Τιτᾶνες προσπαθοῦν νὰ μετακινήσουν τὸν ὄγκον, ποῦ τοὺς σκεπάζει, καὶ νὰ ἐξέλθουν ἐκ τῆς φυλακῆς των.

— «Οἱ καϋμένοι οἱ γίγαντες!» εἶπεν ἀναστενάζουσα ἡ Μαΐα· «δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὴν φυλακήν;»

— «Αὐτὸ δὲν τὸ ξεύρω», ἀπεκρίθη μὲ κάποιον δισταγμὸν ὁ Κλέων.

— «Ἀλλὰ τί εἶχαν κάμει, ποῦ τοὺς ἐτιμώρησαν ἔτσι;»

— «Ἐπανεστάτησαν ἐναντίον τῶν θεῶν. Ἠθέλησαν νὰ καταλάβουν τὸν θρόνον των. Ἀλλ' οἱ θεοὶ ἦσαν δυνατώτεροι καὶ τοὺς ἐνίκησαν».

— «Ἦσαν κακοὶ οἱ γίγαντες, οἱ καϋμένοι;»

— «Ἔχω ἀκούσει ὅτι ἦσαν καλοὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἕνας μάλιστα ἀπ' αὐτούς, διότι προσεπάθησε νὰ δώσῃ μερικὰ χαρίσματα οὐράνια εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐτιμωρήθη τρομερὰ καὶ ὑποφέρει μέχρι σήμερον».

— «Ὢ! Διατὶ νὰ ἦναι τόσον σκληροὶ οἱ θεοί!» εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν ἡ Μαΐα. «Ἐγὼ τοὺς ἀγαπῶ τοὺς γίγαντας! Δὲν εἶναι τρόπος νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, Κλέων;»

Ὁ Κλέων ἐμειδίασεν. Αἴφνης εἶπε:

— «Μαΐα, ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι ποῦ ὑποφέρουν τὰ ἴδια. Ἄκουσε λοιπόν, νὰ μάθῃς τί ἔπαθεν ἡ οἰκογένειά μου! Ὅταν οἱ συμπατριῶταί σου οἱ Ρωμαῖοι πρωτοῆλθαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ οἰκογένεια τοῦ πατρός μου ἦτο ἡ πρώτη εἰς τὸν τόπον μας. Ἐγὼ ἤμουν μικρός. Μίαν νύκτα ὁ πατήρ μου ἀνεπαύετο ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ κυνηγίου, καὶ ἡ ἀδελφή μου Ἀλκμήνη ἐκάθητο πλησίον του καὶ ἐσιγαλοτραγουδοῦσεν ὡραῖα ἀρχαῖα ᾄσματα, τὰ ὁποῖα νομίζω πῶς ἀκούω ἀκόμη. Ἡ μητέρα μου μὲ εἶχε βάλει νὰ κοιμηθῶ, ἀλλὰ μόλις μὲ εἶχε πάρει ὁ ὕπνος καὶ ἐξύπνησα. Ἐκτυποῦσαν μὲ ὁρμὴν τὴν ἐξώθυράν μας. Ἠκούοντο φωναί. Αἴφνης βλέπω καὶ ὁρμοῦν μέσα στρατιῶται ἄγριοι καὶ ἔπεσαν ἐπάνω εἰς τὸν πατέρα μου, ὁ ὁποῖος προσεπάθει νὰ τοὺς ἀποκρούσῃ. Πιστεύω πῶς τὸν ἐφόνευσαν. Δὲν ἤκουσα πλέον τὴν φωνήν του. Ἀλλ' ἡ ἀδελφή μου δὲν ἀντέστη, ὅταν τὴν ἥρπασαν καὶ ἤρχισαν νὰ τῆς δένουν τὰ χέρια. Ἐγύρισε καὶ μᾶς ἐκύτταξε μὲ ἀγάπην καὶ μᾶς εἶπε: «Μὴ φοβηθῆτε!»

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε.

Ὅταν πολὺ ἀργότερα ἔλαβα γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἤμουν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ σεβαστοῦ πατρός σου καὶ προστάτου μου, καὶ ἔκτοτε μένω πλησίον του».

Ὁ Κλέων ἐσιώπησεν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς τρομερᾶς ἐκείνης σκηνῆς τὸν ἔπνιγε. Τῆς Μαΐας οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ ἐγέμισαν δάκρυα, ὁ στέφανος ἐγλύστρισεν ἀπὸ τὰ γόνατά της. Ἐσηκώθη καὶ ἐπλησίασε τὸν Κλέωνα, καὶ ἔθεσε τὰς χεῖράς της ἐπάνω εἰς τὰς χεῖράς του.

— «Κλέων», εἶπεν, «ἀγαπητὲ Κλέων, ἐγὼ τώρα εἶμαι ἡ ἀγαπητή σου ἀδελφή».

Ὁ Κλέων συγκεκινημένος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν ἐκάθισε πλησίον του, ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος.

— «Δὲν ἔμαθες ἀπὸ τότε τίποτε; τί ἀπέγειναν οἱ γονεῖς σου, ἡ ἀγαπητή σου ἀδελφή;» ἠρώτησεν ἡ κόρη.

— «Τίποτε, ἀπολύτως».

— «Ὥστε δὲν ἠξεύρεις ἂν ζοῦν ἢ ἀπέθαναν;....ποῦ εἶναι;»

Ὁ Κλέων ἐκίνησε λυπηρῶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπήντησε:

— «Λέγουν ὅτι ὑπάρχει κάποιος τόπος ἀναπαύσεως καὶ χαρᾶς, ὅπου οἱ καλοὶ ἄνθρωποι γίνονται δεκτοί, ὅταν φύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον. Ἀλλὰ περὶ τοῦ τόπου ἐκείνου δὲν ἠξεύρω τίποτε περισσότερον».

— «Ὢ! ξεύρω ἐγώ, Κλέων! ἡ τροφός μου μοῦ λέγει ὅτι εἶναι διὰ τοὺς καλοὺς ἑτοιμασμένα ὡραῖα ἀνθισμένα λειβάδια. Ἐκεῖ εἶναι ἡ ἰδική μου ἡ μητέρα».

— «Καλά», ὑπέλαβεν ὁ Κλέων, «ἀλλ' ἐκεῖ, καθὼς λέγουν, ἀδιακόπως περιφέρονται ὡς σκιαὶ μέσα εἰς τὸ ἡμίφως· ἀναζητεῖ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ συνομιλοῦν δι' ὅσα εἶδον καὶ ἔπαθον εἰς τὸν κόσμον. Ἐκεῖ δὲν εἶναι οὔτε συμπάθεια, οὔτε ζωή, οὔτε ἀγῶνες, ἀλλὰ μία σκιώδης ὕπαρξις, μερικαὶ ὠχραὶ ἀναμνήσεις. Τί εὐχάριστον ἔχει ἡ κατάστασις αὐτὴ διὰ τοὺς νεκρούς;....Ἂς ἀφήσωμεν αὐτὸ τὸ θέμα, Μαΐα. Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ συλλογισθῶ».

Ἡ Μαΐα ἔμεινε σκεπτική.

— «Καλά», εἶπεν ἐπὶ τέλους· «εἰπέ μου τίποτε εὐχάριστον διὰ τοὺς θεούς. Εἰπέ μου διὰ τὸν θεὸν Ἥλιον, διὰ τὰς ὡραίας Νεράϊδας τῶν βρυσῶν καὶ τῶν δασῶν. Εἰπέ μου διὰ τὴν καλὴν Σελήνην, ποῦ τὴν ἀγαπῶ καὶ μ' ἀρέσει νὰ τὴν βλέπω νὰ καμαρώνῃ τὸ πρόσωπόν της ἐπάνω εἰς τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ μας. Αὐτοὶ εἶναι θεοὶ εὐχάριστοι. Λέγε μου δι' αὐτοὺς καὶ ἐγὼ θ' αποτελειώσω τὸ στεφάνι μου καὶ θὰ τὸ προσφέρω εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἂν ἴσως εὐχαριστηθῇ καὶ ρίψῃ μίαν ἀκτίνα φῶς κάτω εἰς τὰ λειβάδια, ὅπου εἶναι ἡ ἀγαπητή μου μητέρα!»

Ὁ Κλέων ἐχαμογέλασεν· ἀλλ' ἤρχισε πάλιν τὴν διήγησίν του, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας τὸν διέκοψε μετ' ὀλίγον ἡ ἐμφάνισις τοῦ στρατηγοῦ Γαΐου Σερτωρίου.

— «Πατέρα!» ἀνεφώνησεν ἡ μικρά, «ἔλα ν' ἀκούσῃς τί ὡραῖες ἱστορίες διηγεῖται ὁ Κλέων διὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεάς!»

— «Ἔφθασεν ἡ ὥρα, ὅπου ὁ Κλέων πρέπει νὰ κάμῃ κἄτι ἄλλο παρὰ νὰ διηγῆται ἱστορίες εἰς τὰ παιδάκια», εἶπε μὲ σοβαρότητα ὁ στρατηγός.

Ὁ Κλέων ἐδάγκασε τὰ χείλη του, ἀλλ' ἡ Μαΐα ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ:

— «Ὅλον τὸ πρωῒ ἦτον εἰς τὸ σχολεῖον· ξεύρεις, πατέρα, ὅτι οἱ διδάσκαλοι τοῦ εἶπαν ὅτι ἂν θελήσῃ ὁ Κλέων, ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ μέγας φιλόσοφος;»

Ὁ γηραιὸς Ρωμαῖος δὲν ἔτρεφε μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων. Δι' αὐτὸν ἕνας διανοούμενος δὲν διαφέρει διόλου ἀπὸ ἕνα ὀνειροπόλον. Αἱ διανοητικαὶ ἀσχολίαι τοῦ ἐφαίνοντο ὡς ἓν εἶδος ὀκνηρίας, ἁρμόζουσαι μόνον εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς δούλους, ὄχι εἰς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποβλέψουν εἰς κανὲν ὑψηλὸν ἀξίωμα τῆς πολιτείας ἢ τοῦ στρατοῦ. Διὰ τοῦτο ἀπήντησε μὲ κάποιαν αὐστηρότητα:

— «Δὲν ὑπάρχει φιλοσοφία, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ τὴν σπουδάσῃ κανείς, ἐκτὸς τῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία διδάσκει πῶς νὰ ὑποφέρῃ κανεὶς τὸν πόνον καὶ νὰ βαδίζῃ σταθερῶς εἰς συνάντησιν τοῦ θανάτου. Αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν γρήγορα τὴν μανθάνει μία εὐγενὴς ψυχή—τὸ πῶς νὰ μὴ ὑποκύπτῃ εἰς τὰ κακά, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἀποφύγῃ, πῶς νὰ ὑποφέρῃ ἀγογγύστως τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑποστῇ—αὐτὴ εἶναι ἡ φιλοσοφία τοῦ στρατιώτου. Ὁ Κλέων ἠμπορεῖ νὰ καταγίνῃ εἰς κἄτι καλλίτερον παρὰ νὰ κάμνῃ σχολαστικὰς συζητήσεις μὲ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Πλατωνικοὺς τῆς Ἀλεξανδρείας!»

***

Τὸ ἴδιον βράδυ μετὰ τὸ δεῖπνον ἡ Μαΐα ἐτόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ θέμα τῆς πρωϊνῆς της ὁμιλίας μὲ τὸν Κλέωνα. Ὡμίλησεν εἰς τὸν πατέρα της περὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν Τιτάνων.

Ὁ γηραιὸς στρατηγὸς δὲν ἦτο θεολόγος, ἀλλ' ἐπίστευεν ἀδιστάκτως εἰς τοὺς θεοὺς τῆς πατρίδος του, ἢ μᾶλλον ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ ὑποστηρίζῃ διὰ τοῦ παραδείγματός του τὴν λαϊκὴν θρησκείαν. Ἐσκανδαλίσθη δὲ ἀκούων τὴν θυγατέρα του νὰ τολμᾷ νὰ ἐκφέρῃ κρίσεις ἐπὶ θεμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς δὲν ἐθεώρει φρόνιμον νὰ ἐμβαθύνῃ.

— «Οἱ θεοὶ τῆς Ρώμης», εἶπεν, «εἶναι ἰσχυροὶ καὶ σοφοί. Κάμνουν ὅ,τι τοὺς φαίνεται καλόν. Εἶναι φίλοι τῶν γενναίων ἀνθρώπων καὶ βοηθοῦν ἐκείνους ὅσοι εἶναι ἄξιοι βοηθείας. Αὔριον, Μαΐα, θὰ ὑπάγῃς νὰ προσφέρῃς δῶρον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διός. Τώρα πήγαινε νὰ κοιμηθῇς. Εἶναι ἀργά».

Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ἡ Μαΐα εἶχεν ἐπισπεύσει τὴν ἀπόφασιν τῆς τύχης τοῦ Κλέωνος. Ὁ στρατηγὸς ἐσκέπτετο:

«Ἀνήσυχα πνεύματα, αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες! οὔτε τοὺς θεοὺς δὲν ἠμποροῦν ν' ἀφήσουν ἡσύχους. Θέλουν ὅλα νὰ τὰ ἐξετάζουν, ὅλα νὰ τὰ ἐννοήσουν. Ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς παραλογισμοὺς πρέπει νὰ τοὺς ἀποφύγῃ ὁ Κλέων. Αὔριον θ' ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν στρατὸν τοῦ Βορρᾶ».

Ὁ Κλέων τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ προστάτου του καὶ τὴν ἐδέχθη μὲ ἐνδόμυχον χαράν. Τὴν ἐπομένην ἔσπευσε πρωῒ-πρωῒ εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἡ Μαΐα ἔνηθε καὶ τῆς ἐφώναξε μὲ χαράν:

— «Μαΐα! αὔριον ἀναχωρῶ διὰ τὸν στρατόν! Τὸν Ἰούνιον θὰ ἦμαι ἄνδρας!»

Τὸ ἀδράκτι ἔπεσεν ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Μαΐας. Δὲν ἀπήντησεν. Ὁ Κλέων ἐξηκολούθησε:

— «Θὰ ἦμαι εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Βορρᾶ, τὸν ὁποῖον διοικεῖ ὁ μέγας στρατηγὸς Δέκιος. Λέγουν ὅτι εἶναι ὁ γενναιότερος ὅλων τῶν Ρωμαίων στρατηγῶν. Πηγαίνω νὰ πολεμήσω ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ θὰ σοῦ φέρω δῶρα, χρυσᾶ βραχιόλια καὶ κοσμήματα ὡσὰν ἐκεῖνα, ποῦ εἶδες νὰ φοροῦν αἱ αἰχμάλωτοι Γοτθίδες. Σκέψου, Μαΐα, ὅταν ἐπιστρέψω θὰ φορέσῃς τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ ἐκέρδισα!»

Ἡ Μαΐα εἶχεν ἐπαναλάβει τὸ νήσιμον της μὲ πυρετώδη ταχύτητα. Αἴφνης ἔρριψε τὴν ρόκαν κατὰ γῆς καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ, κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν της εἰς τὰς χεῖράς της.

Εἰς μάτην ὁ Κλέων ἐζήτησε νὰ τὴν παρηγορήσῃ διηγούμενος ὅλα τὰ ἔνδοξα ὄνειρά του, ἀλλ' ἡ Μαΐα δὲν παρηγορεῖτο καὶ ἐξῆλθεν ἀποτόμως, τρέχουσα πρὸς τὴν τροφόν της, τὴν γραίαν Ἰουλίαν.

— «Τί ἔχει τὸ ἀρνάκι μου καὶ κλαίει;» ἠρώτησεν ἐκείνη.

— «Ὁ Κλέων...,ὁ Κλέων πηγαίνει νὰ γίνῃ στρατιώτης! Αὔριον φεύγει!» ἐφώναξε μὲ λυγμοὺς τὸ κοράσιον.

— «Ἀλλὰ δὲν θὰ σκοτωθῇ» εἶπεν ἡ Ἰουλία, «θὰ γυρίσῃ ἐπάνω εἰς ἕνα ὡραῖο ἄλογο, ὅλος τιμὴ καὶ δόξα. Θὰ σοῦ φέρῃ σκλάβες καὶ θησαυρούς, θὰ ἦσαι μιὰ μεγάλη ἀρχόντισα, Μαΐα!»

— «Δὲν θέλω οὔτε βραχιόλια, οὔτε σκλάβους, οὔτε τίποτε. Οὔτε θὰ ἔκλαια καθόλου πῶς φεύγει, ἂν ἔβλεπα ὅτι λυπεῖται πῶς φεύγει», ἀπεκρίθη ἡ Μαΐα.

— «Ἄφησε, παιδί μου», εἶπεν ἡ Ἰουλία. «Τώρα λυπεῖσαι ἀλλ' ἀργότερα θὰ ἦσαι εὐτυχής».

Ἡ Μαΐα, ἀφοῦ ἐπὶ τέλους ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατρός της ὡς τετελεσμένον γεγονός, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της καὶ ἐβοήθησε τὸν Κλέωνα νὰ ἑτοιμασθῇ διὰ τὴν ἀναχώρησίν του.

Μ' ὅλα ταῦτα, τὴν εὗρε μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ της μόνην εἰς τὸν κῆπον καὶ κλαίουσαν πικρῶς. Τὴν ἐνηγκαλίσθη τρυφερῶς.

— «Κόρη μου», εἶπεν, «αἱ κόραι τῆς ἀρχαίας Ρώμης προέπεμπον τοὺς ἀδελφούς των εἰς τὸν πόλεμον μὲ ᾄσματα καὶ θούρια. Ἔσο καὶ σὺ μία μικρὰ Ρωμαία ἀνταξία αὐτῶν!»

Ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ποσῶς δὲν ἐμετρίασε τὴν λύπην τῆς Μαΐας, ὁ δὲ πατήρ της εὑρέθη εἰς ἀμηχανίαν πρὸ τῆς συντριβῆς τοῦ προσφιλοῦς του τέκνου. Μία ἰδέα τοῦ ἦλθε τότε.

— «Ἔκαμναν ὅμως τὰ κορίτσια τῆς Ρώμης καὶ κἄτι ἄλλο», τῆς εἶπεν· «ἔπλεκαν στεφάνους καὶ τοὺς προσέφερον εἰς τοὺς ναοὺς καὶ παρεκάλουν τοὺς θεοὺς νὰ ἐπαναφέρουν τὰ ἀδέλφια των σῷα καὶ μὲ δόξαν».

Τότε ὕψωσε τὸ δακρυσμένον της πρόσωπον ἡ Μαΐα καὶ συνεκράτησε τοὺς λυγμούς της.

— «Καὶ τὰς ἤκουαν οἱ θεοί;»

— «Αὐτὸ μᾶς εἶπαν οἱ πατέρες μας», ἀπεκρίθη μὲ ἐπιφύλαξιν ὁ στρατηγός, ὅστις κατὰ βάθος δὲν ἔτρεφε μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν δύναμιν τῶν θεῶν νὰ εἰσακούουν προσευχήν.

— «Λοιπὸν αὐτὸ θὰ κάμω κ' ἐγώ!» εἶπεν ἡ Μαΐα μὲ ἀπόφασιν. Καὶ πράγματι ἡ νέα αὐτη πεποίθησις τὴν ἔκαμεν, ὅταν ἦλθεν ἡ στιγμὴ τοῦ χωρισμοῦ, νὰ ἀποχαιρετίσῃ τὸν Κλέωνα μὲ σταθερότητα ἀνταξίαν μιᾶς συμπατριώτιδος τῶν ἡρωΐδων τῆς ἀρχαίας Ρώμης. (ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— **Ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια.** Ταξειδιώτης ἀφηγεῖται ἐν τῇ «Semaine Religieuse» τῆς Γενεύης, ὅτι κατὰ τὴν ἐν Ἀσσιοὺτ τῆς Ἄνω Αἰγύπτου διαμονήν του παρέστη εἰς ἐγχείρισιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς ἐκεῖ ἱεραποστολῆς, ὅτε δὲ πάντα ἡτοιμάσθησαν καὶ ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ τὸ χλωροφόρμιον, ὁ χειροῦργος προσευχηθεὶς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ τῷ δώσῃ εὐστάθειαν καὶ δεξιότητα χειρός, καὶ νὰ στηρίξῃ τὰς δυνάμεις τοῦ ἀσθενοῦς. Οἱ βοηθοὶ ἐπεφώνησαν· «Ἀμήν», τὸ αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ ἐπὶ τῆς χειρουργικῆς τραπέζης ἀνακεκλιμένος ἀσθενής.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὰ ἐγκαίνια χειρουργικῆς αἰθούσης ἐν τῇ Γερμανικῇ πόλει Βυρτσβούργῃ ὁ καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς Σέμπορν εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Εἴθε πᾶς εἰσερχόμενος ἐνταῦθα ἀσθενὴς νὰ φέρῃ μαζύ του τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους δύναται νὰ τὸν θεραπεύσῃ καὶ θὰ τὸν θεραπεύσῃ ἀπὸ ὅ,τι ὑποφέρει. Εἴθε πᾶς χειροῦργος, ὅστις θὰ κρατήσῃ ἐδῶ τὸ μαχαιρίδιόν του, νὰ δύναται νὰ προβαίνῃ εἰς τὴν ἐγχείρισιν μὲ πλήρη συναίσθησιν τῆς βαρείας εὐθύνης του. Καὶ ἐὰν ἔχῃ τὴν εὐτυχίαν νὰ δεχθῇ εὐχαριστίας ἐκ μέρους θεραπευθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀσθενοῦς, νὰ δύναται νὰ ἀπαντήσῃ; «Τὸ ἐγνώριζα· ὁ Θεὸς τὸν ἐθεράπευσε».

— **Τὸ «Ποντιφικὸν Ἡμερολόγιον»** τοῦ 1929 τῆς Ρώμης περιέχει στατιστικήν, καθ' ἣν ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀριθμεῖ 14 πατριαρχεῖα, 245 ἀρχιεπισκοπάς, 908 ἐπισκοπάς, 331 βικαριᾶτα καὶ ἀποστολικὰς ἐπαρχίας. Ἐπὶ τούτοις ἔχει καὶ 600 τιτουλαρίους ἐπισκόπους,

ἄνευ ἐπαρχιῶν. Τὸ Βατικανὸν ἔχει 50 διπλωματικοὺς ἀντιπροσώπους, παρ' αὐτῷ δ' ἀριθμοῦνται πρέσβεις 29.

— Μεταξὺ τῆς 28 Ἰουνίου καὶ 8 Ἰουλίου ἐ. ἔ. συνεκροτήθη *συνδιάσκεψις 700 ἀντιπροσώπων τῶν Λουθηρανῶν* ἐξ 23 ἐθνῶν ἐν Κοπεγχάγῃ, ἀπεφασίσθη δὲ νὰ τονωθῇ ἡ κίνησις πρὸς τὴν ἑνότητα τοῦ Λουθηρανισμοῦ διὰ τῆς φιλανθρωπικῆς συνεργασίας ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑπὲρ τος λοιπὰς ὑπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου δοκιμασθεισῶν, ὡς καὶ διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου, τῆς θεολογικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱεραποστολικῆς μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν δράσεως. Τὸ συνέδριον παρηκολούθησε καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης Σέδερμπλομ, ὅστις καὶ ἠγόρευσεν ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνδιασκέψεως.

— Κατὰ τελευταίαν Λουθηρανικὴν στατιστικήν, ὁ Λουθηρανισμὸς ἀριθμεῖ σήμερον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ 81,023,180 ὀπαδούς. Οὕτω οἱ Λουθηρανοὶ ἀποτελοῦσι νῦν τὸν μεγαλείτερον Προτεσταντικὸν κλάδον. Οἱ Μεθοδισταὶ ἀνέρχονται εἰς 22,287,207, οἱ Ἀγγλικανοὶ εἰς 21,167,134, οἱ Βαπτισταὶ εἰς 20,025,971, οἱ Πρεσβυτερικοὶ εἰς 19 205,896, καὶ οἱ Κοινοτικοὶ εἰς 5,124,849. Ὥστε οἱ ἓξ οὗτοι Προτεσταντικοὶ κλάδοι ἀριθμοῦσι πιστοὺς 174,837,327, οἱ δ' ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ Εὐαγγελικοὶ ἀνέρχονται εἰς 207 ἑκατομμύρια.

— **Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Παπισμοῦ διὰ τὴν ἐντολὴν τῆς Παλαιστίνης.** Ὅταν ἐξερράγησαν αἱ τελευταῖαι ταραχαὶ καὶ σφαγαὶ ἐν Παλαιστίνῃ, ἡ Ἰταλία ἔδειξε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, ὄχι ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ζητήματος τοῦ ἂν ἡ Ἀγγλία θὰ ἠναγκάζετο νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐντολῆς διὰ τὴν διοίκησιν τῆς Παλαιστίνης, ὁπότε, κατὰ τὸν Ἰταλικὸν τύπον, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐντολὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἰδιαιτέρως ὅμως ἡ Παπικὴ Ἕδρα συνεκινήθη ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου. Ὡς γνωστόν, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπέβλεψεν ἀνέκαθεν νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν κατοχήν της, λόγῳ τῆς μεγίστης ἠθικῆς σημασίας των, τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανικὰ ἱερά. Ὅτε τὸ 1917 κατελήφθη ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ Ἄγγλος στρανηγὸς Ἄλλεμπυ ἔδωκεν εἰς Ἰταλὸν μοναχὸν νὰ ἀναγνώσῃ τὴν περὶ τῆς ἀπελευθερώσεώς της διακήρυξιν, τὸ Βατικανὸν ἤλπισεν, ὅτι ἡ ποθητὴ στιγμὴ εἶχε πλησιάσει. Τὰ πράγματα, ἐν τούτοις, ἐξειλίχθησαν κατόπιν διαφορετικά. Ἡ ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης ἐντολὴ ἐδόθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἱδρύσῃ ἐν αὐτῇ Ἑβραϊκὴν ἐθνικὴν ἑστίαν. Ἀλλ' εἶναι φανερόν, ὅτι καθισταμένης τῆς Παλαιστίνης Ἰσραηλιτικοῦ κέντρου, ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιρροὴ δὲν δύναται νὰ περιέλθῃ οὔτε εἰς τὸ Βατικανόν, οὔτε καὶ εἰς Καθολικὴν Δύναμιν. Ἐξ ἄλλου, ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν δὲν ἀπέδωκε τὴν κυριότητα τῶν Χριστιανικῶν ἱερῶν εἰς τὸ Βατικανόν, ἀλλ' ὥρισε τὴν σύστασιν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μελέτην τῶν σχετικῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ θρησκευτικῶν κοινονήτων. Τοῦτο ἀνησύχησεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, τὸ Βατικανόν, τοῦ ὁποίου αἱ ἀνησυχίαι ηὐξήθησαν ἔτι περισσότερον, ὅτε ἐγνώσθη τὸ σχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐντολῆς, τὸ ὑποβληθὲν πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Κ. Τ. Ε. ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Διὰ τοῦτο ὁ τότε Πάπας Βενέδικτος 15ος ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθῇ πρῶτον εἰς τὸν λόγον του εἰς τὸ μυστικὸν κονσιστόριον τῆς 13ης Ἰουνίου 1921 καὶ κατόπιν δι' ὑπομνήματος πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Κ. Τ. Ε. Αἱ διαμαρτυρίαι ὅμως τοῦ Ποντίφηκος δὲν ἐτελεσφόρησαν· τὸ Καταστατικὸν ἐνεκρίθη σχεδὸν ἀμετάβλητον τὴν 22 Ἰουλίου 1922. Τὸ περὶ τῆς εἰδικῆς δὲ ἐπιτροπῆς ἄρθρον διετυπώθη ὡς ἑξῆς: «Μία εἰδικὴ ἐπιτροπὴ θὰ διορισθῇ ὑπὸ τῆς ἐντολοδόχου Δυνάμεως πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως μελετήσῃ, καθορίσῃ καὶ διευθετήσῃ ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἀξιώσεις, τὰς ἀφορώσας τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ τὰς διαφόρους θρησκευτικὰς κοινότητὰς ἐν Παλαιστίνῃ». Ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἡ Ἀγγλία κατήρτισε καὶ ὑπέβαλε τὴν 31ην Αὐγούστου 1922 εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας σχέδιον συνθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐνεκρίθη λόγῳ τῆς στάσεως τῶν ἄλλων Καθολικῶν Δυνάμεων. Καὶ τὸ ζήτημα παραμένει εἰσέτι ἐκκρεμές. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Καθολικὸς κόσμος δὲν ἔπαυσε νὰ ἐργάζεται. Εἰς τὸ διάγγελμά του διὰ τὸ ἅγιον ἔτὸς 1924 ὁ νῦν Πάπας ἐπανέλαβε τὴν ἐπιθυμίαν του «ὅπως αἱ συνθῆκαι τῆς Παλαιστίνης διαρρυθμισθοῦν καὶ συντεθοῦν καθ' ὃν τρόπον ἀπαιτοῦν τὰ δικαιώματα τῆς Καθολικῆς θρησκείας». Ἐξ ἄλλου ἡ «Καθολικὴ Ἰταλικὴ Ἕνωσις διὰ τοὺς Ἁγίους Τόπους» εἰς ψήφισμά της τοῦ Ὀκτωβρίου 1924 ἔκαμε ἔκλησιν πρὸς τὴν Κ. Τ. Ε., ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐζήτει να συγκρατήσῃ τὴν Σιωνιστικὴν κίνησιν ἐν Παλαιστίνῃ. Ταῦτα εἶναι τὰ Καθολικὰ συμφέροντα ἐν Παλαιστίνῃ, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα ἡ Ἰταλία, ὡς Καθολικὴ Δύναμις καὶ ὡς ἀποβλέπουσα νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν τὸ μονοπώλιον τῆς ἐκπροσωπήσεως τοῦ Βατικανοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐπιδεικνύει ἰδιαιτέραν εὐθιξίαν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΥ «ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ» ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1929

(Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς σελίδας)

Ἁγίας Γραφῆς, ἡ δύναμις τῆς........ 230
» » ἡ ἐτησία Κυριακὴ τῆς. 321
» » τὸ κῦρος τῆς 326
» » ἀποδείξεις τοῦ κύρους τῆς 331
Ἁγιασμὸς τοῦ Χριστιανικοῦ βίου 4
Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος, ἡ.......... 161
Ἀνάστασις........................ 129
Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου, ἡ.......... 101
Ἀξία τῆς ζωῆς, ἡ.................. 197
Ἀπάντησις εἰς ἀπάντησιν 348
Ἀποχαιρετιστήριος λόγος............ 178
Ἀρχαιολ. ἀνασκαφαὶ ἐν Παλαιστίνῃ... 188
Ἄφρων πλούσιος, ὁ................. 172
Βδέλυγμα......................... 67
Βρεττανικῆς Βιβλ. Ἑταιρίας, ἔκθεσις, 56, 338
Γέννησις τοῦ Ι. Χριστοῦ, ἡ,......... 353
Γονεῖς, τὸ καθῆκον πρὸς τούς........ 362
Δεκεμβρίου, ἡ 25η 370
Ἑβδομάδος Παγκοσμίου Προσευχῆς, πρόγραμμα...................285, 318
Εἰρήνη........................... 295
Εἰρήνης τοῦ κόσμου, ὑπὲρ τῆς 218
Εἰρήνης, Συνέδριον ἐν Ἀθήναις...... 294
Εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ, ἡ 298
Ἐμπρός!.......................... 282
Ἐργασίας, δύο ἀντιλήψεις περὶ....... 252
Ἔργον καὶ ἐργάτης τοῦ Κυρίου 87
Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία Τσέχων Ἀδελφῶν 109
Εὐαγγελικὸν Ἐκκλ.Συνέδριον, Βασιλείας 268
Ζωὴ νικηφόρος..... 92, 105, 133, 177, 239
Ζωοποίησις ἐν Χριστῷ............... 225
Ἥρως Μαλαγάσιος.................. 24
Θέσις τοῦ Χριστιανοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ, 14
Θρησκεία ὁδηγὸς τοῦ βίου, ἡ......... 75
Θριαμβευτικὴ ἐπίσκεψις............. 97
Κανόνες διὰ τοὺς γονεῖς 254
Καρναβάλια....................... 94
Κλέων (διήγημα) 377
Κλῆρος ἐν τῇ Γερουσίᾳ, ὁ......... 23, 55
Λαός μας καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ........ 280
Λόγος τῆς ζωῆς, ὁ.................. 322
Λουκᾶς ὁ συγγραφεὺς καὶ φίλος... 341, 359
Μοναχισμοῦ, περὶ.............. 272, 348
Μυστήριον τῶν αἰώνων, τὸ.......... 354
Νέον Ἔτος, τὸ................... 1, 29
Ὀρφανοτροφεῖον «Ὄλυμπος»..... 152, 190
Παλαιᾶς Διαθήκης, πολύτιμοι ὑποδείξεις 368
Πάπα, κοσμικὴ ἐξουσία.............. 47
Παραβολαὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, αἱ, 10, 38, 71
Παράδοξον δικαστικὸν ἔγγραφον, 115, 143, 168, 210
Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ, 107, 153, 163, 200, 235, 264, 301, 345, 373
Πηγή, ἡ 203
Πίστεως, ἐπίδρασις εἰς καθημ. ζωήν... 84
Πνευματισμός, ὁ 206
Ποικίλα 64, 96, 127, 160, 192, 224, 255, 350, 382
Πρόκλησις τῆς ἐκκοσμικεύσεως, ἡ, 260, 304
Προσευχὴ εἰσακούεται; ἡ, ... 251
Προσευχὴ ἑνὸς Ὑπουργοῦ 21
Προτεσταντισμὸς ἐν Ἑλλάδι, ὁ, 49, 78, 112, 137
Προτεσταντισμὸς ἐν Ἱσπανίᾳ, ὁ, 17, 42
» ἐν Λιθουανίᾳ, ὁ, ... 309
» ἐν Φινλανδίᾳ, ὁ, ... 182
» εἰς Παναγίαν Παρισίων.......... 221, 241
Σπήλαιον Μαχπελάχ, τό,............. 313
Σταυρὸς πηγὴ συναισθήσεως ἁμαρτίας,ὁ, 122
Συνδρομητὰς ἡμῶν, πρὸς τούς,........ 32
Τεῖχος τῶν Θρήνων, τό, ... 244
Ὑπέρτατον κέρδος, τό, ... 288
Ὑπομονὴ—σωτηρία 193
Φιλαδελφεύς, Παντελῆς.............. 126
Φωνὴ τῆς σοφίας, ἡ, ... 65
Χάσμα μέγα....................... 33
Χριστὸς ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ, ὁ,........ 60
» ἡ θύρα, ὁ,................. 257
Χριστοῦ, τὰ δῶρα τοῦ,.............. 357
Χρυσόστομος, ὁ Σμύρνης,............ 347
Χρυσοστόμου, Περὶ ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν, 63, 82, 136, 248, 277, 319, 336.